

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA BIOMEDICÍNSKÉHO INŽENÝRSTVÍ
Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

**Výuka ochrany obyvatelstva na základních školách se zaměřením na
analýzu praktického výcviku evakuace při požáru na vybraných
základních školách na Trutnovsku**

**The Civil Protection Education at the Elementary Schools Focused on
the Analysis of Evacuation Practical Training during an Fire the
Selected Elementary Schools in Trutnov Region**

Diplomová práce

Studijní program: Ochrana obyvatelstva
Studijní obor: Civilní nouzové plánování

Autor diplomové práce: Bc. Zuzana Vajsarová
Vedoucí diplomové práce: PhDr. Václav Adámek

Kladno 2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Vajsarová** Jméno: **Zuzana** Osobní číslo: **461628**
Fakulta: **Fakulta biomedicínského inženýrství**
Garantující katedra: **Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva**
Studijní program: **Ochrana obyvatelstva**
Studijní obor: **Civilní nouzové plánování**

II. ÚDAJE K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Název diplomové práce:

Výuka ochrany obyvatelstva na základních školách se zaměřením na analýzu praktického nácviku evakuace při požáru na vybraných základních školách na Trutnovsku

Název diplomové práce anglicky:

The Civil Protection Education at the Elementary Schools Focused on the Analysis of Evacuation Practical Training during an Fire the Selected Elementary Schools in Trutnov Region

Pokyny pro vypracování:

Předmětem diplomové práce bude zjistit informace o výuce ochrany obyvatelstva na základních školách a zjistit připravenost a zvládnutí evakuace v případě požáru. V teoretické části budou vysvětleny pojmy jako ochrana obyvatelstva, evakuace a budou popsány projekty, které zajišťuje integrovaný záchranný systém v této problematice, dále projekty a podpora ministerstva školství mládeže a tělovýchovy, školský zákon a další dokumenty související s touto problematikou. V praktické části bude zpracována analýza výuky ochrany obyvatelstva na základních školách na základě strukturovaných rozhovorů s řediteli vybraných škol a vyučujícími předmětu a dále na základě rozboru rámcového vzdělávacího programu a učebních plánů daných škol. Dále také analýza současného stavu provádění nácviku evakuace pomocí check listu, dokumentů požární ochrany a ostatních dokumentů souvisejících s průběhem evakuace a pozorování průběhu evakuace na ZŠ a ZUŠ Rtyně v Podkrkonoší, Základní škola Úpice - Lány a Základní škola a Mateřská škola, Velké Svatoňovice. Výstupem praktické části budou návrhy opatření na zlepšení nácviku evakuace na jednotlivých vybraných školách a tvorba metodického dokumentu zaměřující se na přípravu a provedení evakuace na základních školách při požáru.

Seznam doporučené literatury:

- [1] KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše a Libor FOLWARCZNY, Ochrana obyvatelstva. 2. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. ISBN 978-80-7385-134-7.
- [2] HORÁK, Rudolf, Lenka DANIELOVÁ, Jan KYSELÁK a Ladislav NOVÁK, Průvodce krizovým plánováním pro veřejnou správu: prevence řešení mimořádných krizových situací. Praha 1: Linde Praha, akciová společnost, 2011. ISBN 978-80-7201-827-7.

Jméno a příjmení vedoucí(ho) diplomové práce:

PhDr. Václav Adámek

Jméno a příjmení konzultanta(ky) diplomové práce:

Datum zadání diplomové práce: **20.09.2019**

Platnost zadání diplomové práce: **18.09.2021**

prof. MUDr. Leoš Navrátil, CSc., MBA, dr.h.c.
podpis vedoucí(ho) katedry

prof. MUDr. Ivan Dylevský, DrSc.
podpis děkana(ky)

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci s názvem Výuka ochrany obyvatelstva na základních školách se zaměřením na analýzu praktického výcviku evakuace při požáru na vybraných základních školách na Trutnovsku vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů, které uvádím v seznamu bibliografických odkazů.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

V Kladně dne 20.04.2020

.....

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé diplomové práce panu PhDr. Václavu Adámkovi za cenné rady, připomínky a veškerou podporu a pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat vedení Základní školy a Základní umělecké školy ve Rtyni v Podkrkonoší, Základní škole Úpice – Lány a Základní škole a Mateřské škole, Velké Svatoňovice za možnost uskutečnění ncviku evakuace a poskytnutí rozhovoru ohledně výuky ochrany obyvatelstva na základní škole. Dále také za poskytnutí podkladů a důležitých informací pro zpracování mé práce.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá tématem Výuky ochrany obyvatelstva na základních školách se zaměřením na analýzu praktického výcviku evakuace při požáru na vybraných základních školách na Trutnovsku. Cílem diplomové práce je zjistit současný stav problematiky výuky ochrany obyvatelstva na základních školách dle platného Rámcového vzdělávacího plánu. Jako dílčí úkoly jsme si stanovili zlepšení praktických materiálů pro Ochranu obyvatelstva, konkrétně dokumentu pro nácvik evakuace. Dalším dílčím úkolem jsme si poté stanovili zjištění stavu nácviku evakuace na vybraných základních školách na Trutnovsku.

V teoretické části jsou charakterizovány pojmy jako evakuace, ochrana obyvatelstva, školský zákon nebo historie vzdělávání a výchovy dětí v oblasti ochrany obyvatelstva. Dále také charakteristika jednotlivých koncepcí, týkající se tématu OOB. Poté význam OOB dle MŠMT, metodické zabezpečení vzdělávání v oblasti OČMU a další

V praktické části je charakterizován průběh nácviku evakuace. Dále jsou prezentovány strukturované rozhovory s vybranými představiteli základních škol. V poslední části je analýza Rámcového vzdělávacího programu, SWOT analýza RVP a vyhodnocení hypotéz.

Diskuze obsahuje zkušenosti z provádění nácviku evakuace na vybraných základních školách. Dále také poznatky z analýzy Rámcového vzdělávacího programu, a především jeho nedostatky v oblasti začlenění tématu OOB do vzdělávání na základních školách, neexistence samostatného předmětu a další.

Klíčová slova

Výuka, evakuace, nácvik, ochrana obyvatelstva, Rámcový vzdělávací plán,

ABSTRACT

This diploma thesis deals with the education of individuals in the field of Population Protection (PP) at primary schools focusing mainly on the analysis of the Evacuation Training in case of fire at the selected primary schools in Trutnov district. The main aim of the diploma thesis is to determine the actual state of the education of PP at primary schools according to the Framework Educational Programme (FEP). As partial tasks we defined the improvement of practical materials for PP, in particular the document of Evacuation Training (ET). Another partial task which will be examined in this thesis is the actual state of the education of PP at the selected primary schools in Trutnov district.

In the theoretical part there are basic terms explained such as Evacuation, Population Protection, Education Act or History of Education and Children Raising in connection with PP. There are also single concepts related to the issue of PP listed and explained. In addition to that, the importance of PP according to the Ministry of Education, Youth and Sports, methodological support of education in the field of Human Protection during Emergencies etc. are mentioned.

In the practical part there is the process of ET described. Moreover, there are structured dialogues with selected representatives of the primary schools presented. In the end, there is an analysis of the FEP, SWOT analysis of FEP and evaluation of hypotheses summarized.

Discussion contains experience gained during the ET at the selected primary schools. It also presents acquired information from the analysis of FEP, and emphasizes the issue of not having any school subject related to PP integrated into the FEP for Basic Education.

Keywords

Education, Evacuation, Training, Population Protection, Framework Educational Programme

Obsah

1	Úvod.....	10
2	Cíle práce a hypotézy	11
3	Přehled současného stavu.....	12
3.1	Evakuace z pohledu požární ochrany	12
3.2	Evakuace z pohledu ochrany obyvatelstva.....	13
3.3	Srovnání pojetí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva	14
3.4	Rozdělení evakuace	14
3.5	Ochrana obyvatelstva.....	17
3.6	Školský zákon.....	19
3.7	Historie vzdělávání a výchovy dětí v oblasti ochrany obyvatelstva do roku 1989.....	21
3.8	Historie vzdělávání a výchovy dětí v oblasti ochrany obyvatelstva po roce 1989.....	23
3.9	Základní právní předpisy pro oblast výuky OČMU.....	25
3.10	Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030	27
3.11	Koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení	29
3.12	Ochrana obyvatelstva dle MŠMT	30
3.13	Metodické zabezpečení vzdělávání v oblasti OČMU	31
3.14	Další podpora výuky OČMU na základních školách	32
3.14.1	Hasičský záchranný sbor	32
3.14.2	Ministerstvo dopravy – Samostatné oddělení BESIP	36

3.14.3	Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč	38
3.14.4	Český červený kříž	39
3.14.5	Česká školní inspekce	39
4	Metodika.....	41
5	Výsledky	47
5.1	Využití checklistu	47
5.2	Strukturované rozhovory	61
5.3	Analýza Rámcového vzdělávacího programu	68
6	Diskuze	81
7	Závěr	90
8	Seznam použitých zkratk.....	93
9	Seznam použité literatury	95
10	Seznam použitých obrázků	99
11	Seznam použitých tabulek.....	100
12	Seznam Příloh.....	101

1 ÚVOD

Výuka ochrany obyvatelstva i nácvik evakuace jsou na základních školách velmi důležité. Žáci základních škol by měli vědět, jak se v některých rizikových situacích či při mimořádných událostech mají chovat, to zahrnuje i bezpečnou evakuaci budovy školy v případě nějakého ohrožení například požárem. Výuka ochrany obyvatelstva by žákům tyto informace měla zajistit.

Toto téma jsem si vybrala pro mou diplomovou práci z důvodu, že mi je školství blízké a myslím si, že tomuto tématu se nevěnuje dostatečná pozornost a je ve výuce tohoto tématu několik podstatných nedostatků. Také jsem si toto téma vybrala, abych zjistila, jak je stanovená výuka ochrany obyvatelstva dle RVP vydávaných MŠMT, jestli vůbec je stanovena, nebo co toto téma zahrnuje. Dále mě zajímalo, jak se základní školy v dnešní době věnují nácviku evakuace, do jaké hloubky mají zpracované podklady a zda evakuaci vůbec nacvičují.

2 CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY

Cílem diplomové práce je zjistit současný stav problematiky výuky ochrany obyvatelstva na základních školách dle platného Rámcového vzdělávacího plánu.

Dílčím úkolem jsme si stanovili zlepšení praktických materiálů pro Ochranu obyvatelstva, konkrétně dokumentu pro nácvik evakuace. Dalším dílčím úkolem jsme si poté stanovili zjištění stavu nácviku evakuace na vybraných základních školách na Trutnovsku.

Hypotézy

Hypotéza 1

Předpokládáme dostatečně komplexní zařazení OOB do osnov výuky na ZŠ.

Hypotéza 2

Předpokládáme, že současná metodická úprava evakuace ZŠ na Trutnovsku je adekvátně zpracována a rozšířena do běžného provozu škol.

Hypotéza 3

Předpokládáme snadné zvládnutí nácviku evakuace na vybraných základních školách na Trutnovsku.

3 PŘEHLED SOUČASNÉHO STAVU

3.1 Evakuace z pohledu požární ochrany

Z pohledu požární ochrany nebyl pojem evakuace v právních předpisech nikdy přesně definován. Obecně je evakuace chápána jako krátkodobé opuštění potenciálně ohroženého objektu či prostoru, kde působí účinky požáru bez pomoci záchranných složek. Z hlediska časového se jedná o evakuaci krátkodobou, kdy samotná evakuace trvá desítky sekund, maximálně několik minut. Klasickým a hasičům neznámějším typem evakuace je evakuace objektu či prostoru po vyhlášení požárního poplachu podle předem zpracovaného evakuačního plánu po stanovených únikových cestách. Evakuace dle požární ochrany je tedy samovolná krátkodobá evakuace za pomoci vlastních sil a vlastní organizace vedoucími pracovníky. [1,2]

Evakuace osob je poměrně často zaměňována s pojmem záchrana osob. Rozdílem záchrany osob od evakuace osob je, že dochází k pomoci z věnčí z důvodu znemožnění evakuace osob z nejrůznějších důvodů. Není rozlišován druh přicházející pomoci. Jestliže je tedy nutné ohrožené osoby z prostor vyvádět pomocí dýchací techniky, jedná se již o záchranu osob nikoli o evakuaci. [1,2]

Zákon o požární ochraně se tedy pojmu evakuace osobo nevěnuje. Vyhláška, o požární ochraně, který tento zákon provádí, s tímto pojmem pracuje. Tato vyhláška aplikuje pojem evakuace v mnoha dalších částech, například v při vymezení podmínek pro hašení požáru a záchranné práce nebo při definování obsahu požárního evakuačního plánu nebo při zpracování požárně bezpečnostního řešení. Další z vyhlášek, která provádí tento zákon a pojem evakuace také nezmiňuje je vyhláška o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany. [1,2]

3.2 Evakuace z pohledu ochrany obyvatelstva

Na úseku ochrany obyvatelstva se evakuace řešila historicky především z pohledu hrozby ozbrojeného konfliktu a následného přemístění evakuovaných osob z míst předpokládané bojové činnosti do míst, kde je těmto osobám poskytováno náhradní ubytování a stravování. Nejde tedy o krátkodobou činnost, ale o dlouhodobý proces včetně zajištění dalších opatření, které souvisejí s následnou péčí o evakuované osoby. [1,2]

Pojmem evakuace v úseku ochrany obyvatelstva se legislativně zabývá zákon o integrovaném systému. Tento zákon vymezuje pojem ochrana obyvatelstva jako plnění úkolů civilní ochrany, a to zejména varování, evakuaci, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva s odkazem na článek 61 Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů (Protokol I). Protokol I chápe pojem evakuace jako humanitární úkol, který má za úkol chránit civilní obyvatelstvo před nebezpečím, pomoci mu odstranit bezprostřední účinky nepřátelských akcí nebo pohrom a také vytvořit podmínky pro jeho přežití. Zákon o IZS tedy pracuje s pojmem evakuace, kdy také stanovuje povinnosti Hasičského záchranného sboru kraje. [1,2]

Podrobněji se poté pojmem evakuace zabývá vyhláška, která provádí zákon o IZS, a to vyhláška k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, která se zabývá problematikou plánování evakuace pro případy mimořádné události nevojenského charakteru. Tato vyhláška stanoví způsob provádění evakuace. Je zde definováno, že evakuace se provádí z míst ohrožených mimořádnou událostí do míst, kde toto ohrožení již nehrozí a je zde zajišťováno pro evakuované obyvatelstvo náhradní ubytování a stravování a vztahuje se na všechny osoby v místě působení mimořádné události kromě osob, podílejících se na záchranných pracích, na řízení evakuace nebo osoby vykonávající jinou neodkladnou činnost. V této vyhlášce jsou dále stanoveny

osoby, pro které se evakuace plánuje přednostně, a mimořádné události a zóny havarijního plánování, pro které je zapotřebí evakuaci plánovat. Vyhláška dále stanovuje zabezpečení evakuace, a to pořádkové, dopravní, zdravotnické, mediální a zabezpečí ubytování, zásobování a distribuce zásob. Jsou zde také stanoveny orgány pro řízení evakuace, které tvoří pracovní skupiny krizového štábu, evakuační a přijímací středisko. [1,2]

3.3 Srovnání pojetí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva

Shrnutím výše uvedených informací a skutečností lze říci, že z hlediska požární ochrany je evakuace osob vnímaná jako krátkodobý proces zakončený samovolným přemístěním unikajících osob bez pomoci z věnčí na volné prostranství nebo do jiného bezpečného prostředí. V některých případech je evakuace osob zakončena kontrolou počtu evakuovaných osob a případné zajištění první pomoci. V právních předpisech ale není pojem evakuace zakotven a přesně vymezen. [1]

Z pohledu ochrany obyvatelstva je evakuace proces dlouhodobější. Na evakuaci také navazují další opatření související s následnou péčí pro evakuované osoby. Mezi tato opatření patří například stravování a náhradní ubytování. V právních předpisech je pojem evakuace zabývající se ochranou obyvatelstva poměrně srozumitelně definován. [1]

3.4 Rozdělení evakuace

Evakuace se může dělit hned z několik hledisek. Můžeme evakuaci dělit z hlediska rozsahu opatření, z hlediska doby trvání nebo z hlediska zvolené varianty řešení a dále z hlediska způsobu realizace. [2,3]

Z hlediska rozsahu opatření:

1. Evakuace objektová
2. Evakuace plošná [2,3]

Evakuace objektová

Objektová evakuace zahrnuje evakuaci obyvatelstva jedné nebo malého počtu obytných budov, administrativně správních budov, technologických provozů nebo jiných objektů. [2,3]

Evakuace plošná

Evakuace plošná zahrnuje evakuaci obyvatelstva z části nebo z celého urbanistického celku, popřípadě většího územního prostoru. [2,3]

Z hlediska doby trvání:

1. Evakuace krátkodobá
2. Evakuace dlouhodobá [2,3]

Evakuace krátkodobá

Evakuace krátkodobá je evakuace, která nevyžaduje dlouhodobé opuštění obydlí. Pro evakuované osoby nemusí být zajištěno náhradní ubytování ani stravování. Opatření k zajištění nouzového přežití obyvatelstva zde nejsou prováděna nebo jsou prováděna v omezeném rozsahu, jako například podávání teplých nápojů nebo poskytnutí dek a další. [2,3]

Evakuace dlouhodobá

Evakuace dlouhodobá je evakuace, kdy jsou evakuované osoby mimo domov více než 24 hodin. Pro evakuované osoby, které jsou postižené ztrátou trvalého bydliště v evakuační zóně, které nemají možnost náhradního ubytování je nezbytné zajistit přechodné nouzové ubytování, stravování a v potřebném rozsahu opatření nouzového přežití obyvatelstva. [2,3]

Z hlediska zvolené varianty řešení:

1. Evakuace přímá
2. Evakuace s ukrytím [2,3]

Evakuace přímá

Evakuace přímá je evakuace, která se provádí bez předchozího ukrytí evakuovaných osob. [2,3]

Evakuace s ukrytím

Evakuace s ukrytím neboli evakuace nepřímá je evakuace, která se provádí po předchozím ukrytí evakuovaných osob a po snížení stupně prvotního ohrožení. [2,3]

Z hlediska způsobu realizace:

1. Evakuace samovolná
2. Evakuace řízená [2,3]

Evakuace samovolná

Evakuace samovolná je evakuace, která není řízena a obyvatelstvo se svépomocně evakuuje z místa ohroženého mimořádnou událostí. Evakuované obyvatelstvo jedná z vlastního uvážení. Nelze ji bránit. Je však zapotřebí vyvinout maximální úsilí řídicích orgánů k získání kontroly nad jejím průběhem.

Evakuace řízená

Řízená evakuace je proces, kdy je evakuace řízen příslušnými orgány od jejího vyhlášení. Evakuované osoby se řídí předem stanovenými pravidly, po předem stanovených trasách organizovaně pěšky, s využitím vlastních dopravních prostředků nebo s využitím zajištěných prostředků hromadné dopravy. [2,3]

3.5 Ochrana obyvatelstva

„Dle zákona 239/2000 Sb., se ochranou obyvatelstva rozumí plnění úkolů civilní ochrany, které zejména jsou:

- *varování,*
- *evakuace,*
- *ukrytí (kolektivní ochrana obyvatelstva),*
- *nouzové přežití obyvatelstva,*
- *další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku (např. individuální ochrana obyvatelstva).“ [4, str. 183]*

Ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot je spolu se zajištěním svrchovanosti, územní celistvosti a ochranou demokratických základů České republiky základní povinností, a tedy i funkcí státu. Ochrana obyvatelstva zahrnuje soubor činností a postupů věcně příslušných orgánů a dalších zainteresovaných orgánů, organizací, složek a obyvatelstva, prováděných s cílem

minimalizovat negativní dopady možných mimořádných událostí nebo krizových situací na zdraví a životy lidí a jejich životní podmínky. Ochrana obyvatelstva by měla být organizována na těchto principech:

- „starost o ochranu obyvatelstva náleží státu,
- ústředním orgánem v oblasti ochrany obyvatelstva je jedno ministerstvo, zpravidla Ministerstvo vnitra,
- konkrétní odpovědnost ministrů a vedoucích jiných ústředních správních úřadů za ochranu života, zdraví a majetku je stanovena příslušnými zákony a vyplývá z jejich kompetencí,
- odpovědnost za ochranu obyvatelstva je rozložena na všechny úrovně veřejné správy včetně obcí,
- profesní organizace tvoří jádro výkonných a částečně i řídicích složek, jsou doplňovány ostatními složkami různé právní povahy i fyzickými osobami (průměrný stupeň připravených specialistů činí 4 – 5% populace),
- široká informovanost veřejnosti o ochranných opatřeních je prostředkem, který napomáhá k činnější sebeochraně obyvatelstva,
- opatření, připravovaná k řešení následků MU a zmírnění dopadů krizových situací v míru budou v případě potřeby využita i v období válečného stavu apod.“

„Pro lepší ochranu obyvatelstva je potřebné dodržovat určité zásady jako jsou:

- prohlubovat integraci záchranných složek s policií a na ústřední úrovni,
- hlavní rozhodovací a řídicí prvky systému ochrany orientovat na centrální a regionální úroveň včetně vybudování centrálních (národních) a regionálních operačních center s chráněnými komunikačními propojeními,
- u občanů prohloubit úlohu znalostí sebeochrany,
- vybudovat informační a varovací systém. „[4, str. 184]

3.6 Školský zákon

Školský zákon, v plném znění Zákon 561/2004 Sb., Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). [5]

Školský zákon upravuje předškolní, střední, vyšší odborné a některé jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních. Tento zákon stanoví podmínky, za nichž se vzdělávání a výchova uskutečňuje. Vymezuje práva povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání a stanoví působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství. [5]

Školský zákon se dělí na dvacet částí. Tyto části se zabývají od obecných ustanovení jako jsou například zásady a cíle vzdělávání, systémem vzdělávacích programů nebo právním postavením škol a školských zařízení až po působnost územních samosprávných celků ve školství, které se nachází v části sedmnáct. V poslední dvacáté části se nachází kapitola účinnost, kde je stanoveno, kdy tento zákon nabývá účinnosti. Tento datum je stanoven na 1. ledna roku 2005 s výjimkou některých ustanovení a také některá přechodná ustanovení. [5]

Školský zákon přímo nepojednává o zařazení tematiky OČMU do výuky na školách. [5]

Pokyn MŠMT k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích procesů

Tento pokyn byl vydán Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v březnu 2003. Je to pokyn k zařazení problematiky OČMU do obsahu vzdělávání ve školách, jak již vyplývá z názvu pokynu. Podrobnější informace a doporučení uvádí metodická příručka „Ochrana člověka za mimořádných

událostí“, kterou v březnu 2003 vydalo MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. [5]

Ochrana člověka za mimořádných událostí – dodatek k učebním dokumentům pro základní školy, střední školy a speciální školy a vyšší odborné školy

Tento dodatek k učebním materiálům schvaluje MŠMT od 15. března 2003. Metodickou příručku k této tematice poté vydává Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. [6,7]

Tento dodatek stanovuje, že do učebních dokumentů se tematika OČMU zařazuje nejméně na 6 vyučovacích hodin ročně v každém ročníku. Tento dodatek má za cíl osvojení tematiky v rozsahu přiměřeném věku žáků na rozpoznání varovného signálu „VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA“ a činnost po jeho vyhlášení, dále používání telefonních linek tísňového volání a dalších komunikačních prostředků. Dále příprava evakuačního zavadla, zásady pro opuštění bytu a ohroženého prostoru, činnost záchranného systému a poskytování první pomoci při zranění v případě mimořádných událostí. Obsah je poté zaměřen na živelní pohromy včetně nezbytných dovedností, jako zásady chování při povodni, zemětřesení, sesuvů půdy a další. Poté úniku nebezpečných látek do životního prostředí včetně nezbytných dovedností, jako je improvizovaná ochrana osob při úniku radioaktivních, chemických nebo biologických látek. A nakonec použití nebo anonymní hrozby použití výbušnin nebo nebezpečné látky, jako jsou činnosti po nálezů či obdržení podezřelého předmětu. [6,7]

3.7 Historie vzdělávání a výchovy dětí v oblasti ochrany obyvatelstva do roku 1989

V Československu byla branná výchova zavedena jako jedna z posledních států Evropy. Branná výchova v Československu byla zavedena výnosem Ministerstva Školství a národní osvěty o výchově k brannosti na středních školách a učitelských ústavech v roce 1934. Základem této výuky se staly tělesná výchova, nacionalismus a mravní hodnoty. [8]

Roku 1937 byl vydán zákon č. 184/1937 Sb. Národní shromáždění o branné výchově. Tento zákon rozšířil výchovu a vzdělávání mládeže o povinnou brannou výchovu. Tato povinnost měla v obyvatelstvu vytvořit a pěstovat mravnost, tělesnou zdatnost a dovednosti, které byly potřebné k obraně státu. Výuka branné výchovy byla rozdělena na několik částí, a to mravní, naukovou a tělesnou průpravu, výcvik v pomocných a ochranných službách a na branný výcvik. Povinnost k branné výchově byla ze zákona daná všem osobám bez rozdílu pohlaví ode dne zahájení povinné školní docházky do ukončení 30. roku života. Dále poté účast na cvičení civilní protiletectvé obrany osobám ve věku od 30 do 50 let, kde bylo na základě usnesení poslanecké sněmovny tato hranice navýšena na 60 let. Od účasti na branné výchově byly určité osoby osvobozeny. Mezi tyto osoby dle zákona řadíme starosty obcí, duchovní, dále lékaře vykonávající praxi, lékárníky, nájemce lékáren a porodní asistentky, které vykonávají praxi. Dále také byly osvobozeny osoby s duševní či tělesnou neschopností, kdy tato skutečnost musela být potvrzena lékařem. Tento zákon dále pojednává o omluvení neúčasti při branné výchově či době provádění branné výchovy. [8,9]

Branná výchova musela být vykonávána mimo pracovní dobu. Branná výchova nesměla nijak narušit nebo omezit výkon povolání a výkon polních a zemědělských prací. [8,10]

Na vysokých školách byla zavedena výuka ochrany obyvatelstva v roce 1938. Výuka byla zavedena v předmětu nauka o obraně státu. V průběhu druhé světové války byl zákon o branné výchově zrušen a vysoké školy byly uzavřeny. [8,10]

Rok 1945 přinesl nové osnovy a výuka tělesné a branné výchovy byla obnovena. [8].

Po druhé světové válce roku 1953 přestala být branná výchova povinná a začala být nahrazována zájmovými kroužky, které navazovaly na učební osnovy ve školách. [8]

Září roku 1969 se branná výchova opět vrátila do výuky na školách. Výuku doprovázely cvičení civilní obrany a branné kurzy. [8]

Nedílnou součástí výuky na základních školách se branná výchova stala roku 1984 a byla realizována všemi výchovnými a vzdělávacími činnostmi. [8,10]

Kurzů a cvičení se účastnili i žáci středních škol a odborných učilišť, a to dvakrát ročně. Branná výchova u středoškolských žáků byla poté zakončena kurzem branné výchovy, který trval jeden týden. [8,10]

3.8 Historie vzdělávání a výchovy dětí v oblasti ochrany obyvatelstva po roce 1989

Výuka ochrany člověka za mimořádných událostí na základních a středních školách prošla řadou změn. Od roku 1973 do roku 1991 byla výuka povinná a tento předmět se jmenoval „branná výchova“. Tento předmět byl zakotven v zákoně č. 73/1973 Sb., o branné výchově a po 18 letech zrušen zákonem č. 217/1991 Sb., o zrušení zákona o branné výchově. Po zrušení tohoto předmětu se této problematice ochrany člověka za mimořádných událostí nevěnovala pozornost. S rokem 1989 přišla změna v pohledu na problematiku ochrany obyvatelstva. Do roku 1989 v podstatě vše řešil stát, v následujících letech však došlo k výrazným společenským změnám a velký podíl odpovědnosti byl na každém občanovi. Občané měli právo na pomoc státu, ale také měli povinnosti a určitou odpovědnost za svoji ochranu. Tímto stoupla potřeba přípravy občanů na zvládnání mimořádných událostí. Nejlépe zvolený způsob byl výuka přímo na školách. [11]

Na konci roku 1995 připravil tehdejší Hlavní úřad ochrany České republiky ve spolupráci s Výzkumným ústavem pedagogickým v Praze projekt experimentu na vybraných základních a středních školách. Cílem tohoto experimentu bylo ověřit, zda současných učebních osnov lze některá témata týkající se ochrany člověka za mimořádných situací vyučovat ve vybraných předmětech, aniž by byla potřeba vytvářet samostatný předmět. Experiment proběhl v letech 1996 a 1997. Na základě tohoto experimentu byl vydán Pokyn MŠMT k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných situací do vzdělávacích programů. Na základě tohoto pokynu vydalo Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru (dále jen HZS ČR) metodickou příručku pro potřebu učitelů. Obsahem této příručky byly podrobnější informace a doporučení k realizaci vzdělávání v této problematice a oblasti. Ředitel školy poté rozhodl o rozvržení témat do jednotlivých předmětů,

stanovení konkrétních obsahů vzdělávání v jednotlivých ročnících a předmětech a o organizaci a formě praktického cvičení. [11]

V důsledku krizové situace způsobené povodněmi v roce 2002 a na základně usnesení vlády České republiky ze dne 8. 1. 2003 byl v součinnosti s Ministerstvem vnitra aktualizován stávající pokyn MŠMT a dodatek k učebním dokumentům „Ochrana člověka za mimořádných událostí“. Vydanou novinkou bylo, že dle aktualizovaného pokynu do výukových dokumentů pro základní, střední a vyšší odborné školy a speciální školy zařadila tematiku „Ochrany člověka za mimořádných událostí“ v rozsahu nejméně 6 vyučovacích hodin ročně v každém ročníku. Na základě rozhodnutí ředitele školy byl tento předmět vyučován samostatně nebo zařazen do souvisejících předmětů dle platných učebních dokumentů. Cílem bylo osvojení tematiky s ohledem na věk žáků a se zaměřením na varovný signál Všeobecná výstraha, jeho rozpoznání a činnost po jeho vyhlášení. Dále osvojení linky tísňového volání a další komunikační prostředky, evakuační zavazadlo a opuštění ohroženého prostoru či bytu, Integrovaný záchranný systém a základy první pomoci a její poskytování při mimořádných událostech. Obsahově se zaměřila na problematiku ochrany osob před následky vybraných živelních pohrom jako jsou velké sesuvy půdy, zemětřesení, povodeň, sopečný výbuch a další. Dále na únik nebezpečných látek a nezbytné dovednosti jako například improvizovaná ochrana osob a také na hrozby použití nebo na použití výbušniny nebo nebezpečné látky.

A základně zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů schválilo v roce 2004 MŠMT nové principy v politice vzdělávání, a to u dětí od 3 do 19 let. Oblast ochrany člověka za mimořádných událostí se stala součástí Rámcových vzdělávacích programů pro základní školy, gymnázia a střední odborné školy. Základním cílem byl prostup této problematiky celým procesem vzdělávání. [11]

3.9 Základní právní předpisy pro oblast výuky OČMU

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb.
- Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. "
- Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění

bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě, ve znění pozdějších předpisů.
- Usnesení vlády České republiky ze dne 5. října 2011 č. 734, k začlenění tématik Ochrana člověka za mimořádných událostí, péče o zdraví a dopravní výchova do studijních programů pedagogických fakult.
- Vyhláška MŠMT č. 281/2001 Sb., kterou se provádí § 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění vyhlášky č. 237/2003 Sb.
- Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění vyhlášky Ministerstva vnitra č. 429/2003 Sb.
- Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.
- Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020 – usnesení vlády České republiky ze dne 25. února 2008 č. 165.
- Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 – usnesení vlády České republiky ze dne 23. října 2013 č. 805.
- Bezpečnostní strategie České republiky – usnesení vlády České republiky ze dne 8. září 2011 č. 665.
- Strategie České republiky pro boj proti terorismu od r. 2013 – usnesení vlády České republiky ze dne 20. března 2013 č. 200.
- Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky – usnesení vlády České republiky ze dne 11. ledna 2010 č. 37.
- Národní akční plán prevence dětských úrazů na léta 2007 až 2017 – usnesení vlády České republiky ze dne 22. srpna 2007 č. 926.

- Program Zdraví 21 – Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva České republiky – Zdraví pro všechny v 21. století – vydaný Ministerstvem zdravotnictví České republiky pod č. j.: HEM – 300 – 16.10.02/28915, projednán vládou České republiky dne 30. října 2002 – usnesení vlády č. 1046 (průběžně aktualizován Výborem Zdraví 21).
- Opatření ministra školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání – vydané MŠMT dne 29. ledna 2013 pod č. j. MŠMT2647/2013-210
- Příloha č. 1 Opatření ministra, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání – vydané MŠMT dne 29. ledna 2013 pod č. j. MŠMT-2647/2013-210.
- Příloha č. 2 Opatření ministra, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání – vydané MŠMT dne 29. ledna 2013 pod č. j. MŠMT-2647/2013-210. [12]

3.10 Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030

Aktuálně platná Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 byla projednávána vládou České republiky roku 2013. Cílem této koncepce je vyhodnotit aktuální národní a mezinárodní trendy a šesti významných oblastech ochrany obyvatelstva. Dále je cílem navrhnout nezbytné kroky a stanovit prioritní úkoly k úpravě stávajícího systému ochrany obyvatelstva. [13]

Oblast „Výchova a vzdělávání“ pojednává a definuje potřebu této problematiky ochrany obyvatelstva začlenit do systému vzdělávání v rámci povinné školní výuky. Tato oblast předvídá využití projektů vybraných institucí, a to zejména integrovaného záchranného systému a nestátních neziskových organizací. [14].

V rámci koncepce rozvoje je potřeba oblast výchovy a vzdělávání obyvatelstva zpracovat do právních předpisů, sjednotit pojmosloví, specifikovat úkoly a odpovědnosti a jasně stanovit práva a povinnosti všech zainteresovaných subjektů. Dále je zapotřebí zlepšit koordinaci při rozdávaní projektů a grantů a zlepšit financování a její monitorování a stanovit směr dalšího rozvoje kupříkladu zavedením rozpočtové položky v rámci resortu. Dále je potřeba propojit praktickou realizaci výchovy a vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva s přípravou občanů k obraně státu a dalšímu, předmětově obdobnými obory, jako jsou například doprava a zdravotnictví. [13,14]

Koncepce obyvatelstva má celkem dvacet čtyři úkolů. Mezi prioritní úkoly, které jsou vymezeny v této Koncepci a spadají do oblasti výchovy a vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva na základních školách lze zařadit úkol č. 7 a úkol č. 19. [14]

Úkol č. 7

Úkol č. 7 má za cíl sjednotit a koordinovat projekty v oblasti preventivně výchovné činnosti z centrální úrovně. Dále má za cíl zamezit vynakládání nekoordinovaných finančních prostředků z veřejného rozpočtu. Vytvořit systém jejich vyhodnocení a realizace, včetně promítnutí závěrů do další realizace preventivně výchovné činnosti. Toto spadá do gesce Ministerstva vnitra s termínem realizace do roku 2016. [14]

Úkol č. 19

Úkol č. 19 se zabývá cestou meziresortní pracovní skupiny analyzovat systém výchovy a vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva. Do této oblasti spadá výchova a vzdělávání obyvatelstva, odborníků, učitelů, lektorů atp. Dále navrhnout systémové změny a opatření k odstranění stávajících nedostatků

a tento systém legislativně zakotvit. Tento cíl má v gesci Ministerstvo vnitra a MŠMT s termínem realizace do roku 2020. [12,14]

3.11 Koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení

Dne 10. června 2017 vláda schválila Koncepci vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení. Tato Koncepce byla jedním ze základních kroků vedoucím k optimalizaci vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva. Zpracování této koncepce vycházelo z Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, a to konkrétně ze Zprávy o stavu ochrany obyvatelstva České republiky. Koncepce byla zpracována na základě doporučení, která vycházela z provedené analýzy současného stavu, která byla schválena Výborem pro civilní nouzové plánování. [15]

Vlastní analýza v oblasti vzdělávání doporučovala

- stanovení cílové skupiny pedagogických pracovníků (i budoucích učitelů) mateřských, základních a středních škol, kteří bezpečnostní témata vyučují,
- podporovat a preferovat praktickou formu vzdělávání,
- využívat a nadále rozvíjet možnosti e-learningu, případně dalších moderních metod vzdělávání,
- zachovat stávající modulový systém a pro potřeby vzdělávání pedagogů vytvořit moduly nové,
- vytvoření lektorské základny pro vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva,
- pro vzdělávání cílových skupin vytvořit materiální podmínky a využít vícezdrojového financování,

- aktuální potřeby vzdělávání a zažitou praxi více propojit s vědou a výzkumem. [15]

Cíle koncepce:

1. nastavení systémového řešení přípravy obyvatelstva,
 2. stanovení řízení vzdělávacího procesu,
 3. určení cílových skupin vzdělávání,
 4. určení formy vzdělávání,
 5. stanovení základního obsahového rámce pro každou z cílových skupin,
 6. nastavení jednotlivých úrovní vzdělávání,
 7. nastavení způsobu vzdělávání a přípravy lektorů,
 8. nastavit způsob materiálního, finančního a organizačního zabezpečení.
- [15]

3.12 Ochrana obyvatelstva dle MŠMT

„Ochrana obyvatelstva představuje plnění úkolů v oblasti plánování, organizování a výkonu činností za účelem předcházení vzniku, zajištění připravenosti na mimořádné události a krizové stavy a jejich řešení; ochranou obyvatelstva je dále plnění úkolů civilní obrany. Jedná se tedy o plnění úkolů v souvislosti s ochranou života, zdraví, majetku a životního prostředí při mimořádných událostech a krizových situacích jak nevojenského, tak vojenského charakteru“. [16]

3.13 Metodické zabezpečení vzdělávání v oblasti OČMU

S počátkem 21. století došlo k uvědomění, že je zapotřebí obnovit edukaci v oblasti OČMU na základních školách, vznikla také potřeba vytvořit podklady a výukové materiály, podle kterých se se tato oblast vyučovala. V další řadě začala vznikat i celá řada podpůrných výukových publikací, videokazet, DVD, projektů a dalších materiálů. Dále byla v roce 2012 z důvodů značné složitosti OČMU pro učitele zpracována Výzkumným ústavem pedagogickým ve spolupráci s Ministrem zdravotnictví a Asociací Záchraný kruh metodická pomůcka „Podkladky k výuce témat ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí v základních školách“. Tyto podklady obsahují vymezení problematiky OČMU, návrh rozložení učiva pro 1. a 2. stupeň základních škol, metody, formy práce. V jednotlivých přílohách dále nalezneme soubor základních pojmů, doporučenou literaturu, pomůcky a užitečné odkazy například na legislativu nebo návrh testových otázek pro jednotlivé ročníky. Tyto podklady jsou volně dostupné na internetu, a to na stránkách MŠMT nebo na stránkách Hasičského Záchraného sboru České republiky, v úseku Ochrana obyvatelstva/Výchova a vzdělávání obyvatelstva. [8,17]

V posledních 10 letech bylo vydáno velké množství podkladů a titulů s tematikou OČMU, které jsou zpracovány příslušníky Hasičského záchranného sboru České republiky nebo jinými erudovanými odborníky z veřejného i soukromého sektoru. Některé z učebních pomůcek jsou veřejně dostupné na internetu nebo na webových stránkách například Hasičského záchranného sboru České republiky v úseku Ochrany obyvatelstva/ Výchova a vzdělávání obyvatelstva. Další knihy a učebnice jsou například volně dostupné ve veřejných knihovnách. [8,17]

Jako základ jsou používány příručky pro učitele základních a středních škol. Mezi tyto příručky řadíme „Ochrana člověka za mimořádných událostí“,

„Výchova dětí v oblasti požární ochrany“, „Výchova a prevence v oblasti požární ochrany“, dále videokazety a DVD. Dále se dají k výuce použít různé knihy, které jsou zaměřeny dle jednotlivých předmětů a ročníků. [8,17]

Dále se učitelé mohou inspirovat, vzdělávat nebo rozšiřovat své znalosti pomocí projektů, které jsou zaměřeny na popularizaci a osvětu v oblasti ochrany obyvatelstva. Mezi tyto projekty patří například Projekt Vzdělávacího institutu ochrany dětí, o. p. s. „Ochrana člověka za mimořádných událostí, Projekt Centra pro bezpečný stát, o. s. „Co dělat...aneb kapesní průvodce krizovými situacemi doma i v zahraničí“ nebo Projekt NAPLNO „Metodická příručka k výuce tematiky Ochrana člověka za mimořádných událostí na 2. stupni základních škol. [8,17]

3.14 Další podpora výuky OČMU na základních školách

Existuje mnoho dalších metod, příruček a prostředků, které lze využít při výuce OČMU. Záleží poté na iniciativně učitelů a ředitele školy, co k výuce využije. Zda budou využívat jen nejnütnější a základní prostředky nebo se budou více angažovat a vyhledávat nové, zábavné metody výuky této oblasti. Zda použijí metody, kdy dětem toto téma udělají zábavné a atraktivní, aby se jim vědomosti „vryly hlouběji do paměti“. [12,18,19]

3.14.1 Hasičský záchranný sbor

Již od začátku znovuoobnovení výuky OČMU na základních školách se HZS ČR velmi zapojoval a vytvářel různé dokumenty a podklady a další aktivity ke zpestření výuky v této oblasti. [12,18,19]

Hasičský záchranný sbor České republiky pořádá přednášky, besedy a pomáhá při praktických cvičeních. Tyto aktivity pořádá každoročně

na základních školách na území všech krajů České republiky. Například v roce 2012 bylo provedeno cca 2600 přednášek na základních školách. [12,18,19]

Dále jsou často prováděny exkurze na stanicích Hasičského záchranného sboru kraje, které vhodně doplňují teoretické informace, které jsou žákům předávány v rámci vyučování. Exkurze na stanicích jsou pro žáky velmi zajímavé, proto si také dokáží získané teoretické informace lépe představit, jak reálně fungují. [12,18,19]

Hasičský záchranný sbor také pořádá různé soutěže. Tyto soutěže fungují na celostátní, regionální nebo oblastní úrovni. Obsahově je také můžeme rozdělit na soutěže pohybově-vědomostní, výtvarné, literární, fotosoutěže a video soutěže. Mezi pohybově-vědomostní můžeme řadit například soutěž „Mladý záchranář – dokaž co umíš“. Tuto soutěž pořádá HZS Jihočeského kraje nebo obdoba „Malý záchranář“, pořádaný HZS v Plzeňském kraji nebo „Mladý záchranář“ v Ústeckém kraji. Tyto soutěže jsou tvořeny znalostním testem a praktickými dovednostními disciplínami v oblasti OČMU. Výtvarných soutěží v rámci krajů byla vyhlášena celá řada. Příkladem této soutěže je „Dávají za nás ruku do ohně“ na téma „Máme rádi hasiče“, kdy tuto soutěž vyhlásilo MV – GŘHZS ČR ve spolupráci se nakladatelstvím Fraus Plzeň v roce 2010. Další vyhlášená soutěž byla v roce 2013 v Plzeňském kraji pro žáky základních škol města Plzně výtvarnou soutěž „Kdy zavolat 150“. Poté například „Logo pro linku 112“, „hasiči jedou zachraňovat“ a mnoho dalších. [12,18,19]

Hasičský záchranný sbor také spolupracuje s vysokými školami na úseku lektorské činnosti či vedení či oponentuře bakalářských či diplomových prací studentů. [12,18,19]

Dále bylo vytvořeno digitální portfolio Ochrana člověka za mimořádných událostí ve spolupráci MV – GŘHZS s Výzkumným ústavem pedagogickým

v Praze, které nabízí podporu nejen učitelům základních škol, ale také materiály či informace o akcích a pozvánkách. [12,18,19]

Kurzy pro učitele

HZS ČR nabízí učitelům vzdělávací kurzy s tematikou ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí. Tyto kurzy jsou určeny pro učitele základních a středních škol. Kurzy jsou od roku 2016 akreditovány MŠMT. Kurzy provádějí příslušníci HZS ČR, kteří účastním těchto kurzů představují problematiku ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí, dále také zařazení této problematiky do RVP pro střední vzdělávání ale i vhodné příklady praxe. Tento kurz trvá 7 hodin a absolventi tohoto kurzu získají osvědčení o jeho absolvování. Kurzy se provádí většinou jednou až dvakrát ročně v každém kraji ČR a jsou pro účastníky zdarma. [20]

Projekty, které ve spolupráci s HZS ČR podporují vzdělávání problematiky OČMU ve školách

Hasík CZ – Vaše cesty k bezpečí

Výukový program Hasík byl vytvořen v rámci spolupráce s lektorským týmem Citadela Bruntál z. s. se HZS Jihomoravského kraje. Informací projektu „Vaše cesty k bezpečí aneb chytré blondýnky radí“ s metodikou výuky programu Hasík CZ se podařilo vytvořit první koncepční výuku témat požární ochrany a ochrany obyvatelstva pro střední školy v rámci celé České republiky. Cílem projektu Hasík CZ je předat potřebné informace k tomuto tématu formou, které je pro žáky středních škol přijatelná. Pro instruktory programu Hasík je vhodné navštěvovat střední školy ve druhém ročníku, kdy jsou studenti již seznámeni s novým prostředím a třídním kolektivem. Velmi důležité je pro tyto instruktory rozlišit, jak jsou studenti „nároční“ a dle toho výuku uzpůsobit.

Vstup do programu umožňoval pouze HZS Jihomoravského kraje. Vzdělávací program je akreditován MŠMT. Tento preventivně výchovný program je realizován se zkušenými instruktory preventivně výchovné činnosti, kterými jsou příslušníci HZS ČR a členové jednotek sborů dobrovolných hasičů. Instruktoři prošli speciálním školením formou vzdělávací akce s časovou dotací 20 vyučujících hodin. Toto školení je zaměřené jednak na teoretické vědomosti, ale také na metodiku a formu předávání témat pro starší cílovou skupinu. [21,22]

Vyučovaná témata:

- rizika při požáru, přivolání složek IZS, co mohu udělat pro svoji bezpečnost a pro bezpečnost svých blízkých,
- činnost před příjezdem hasičů (laický průzkum, povinnosti),
- dokumentace požární ochrany, domácí únikový plán, nácvik evakuace ve škole, únikové cesty veřejných budov,
- doporučená pravidla pro záchranu ohrožených osob při požáru a u dopravní nehody,
- použití jednoduchých hasebních prostředků,
- poskytnutí základní první pomoci při popáleninách, poleptání nebo nadýchání se toxických zplodin hoření,
- varovný signál a činnost při jeho vyhlášení,
- důvody vyhlášení evakuace a zásady opuštění bytu nebo školy,
- evakuační zavazadlo a jeho obsah,
- prostředky improvizované ochrany,
- nebezpečí ve městě a v přírodě. [21,22]

Občanské sdružení Asociace „Záchranný kruh“

Občanské sdružení Asociace „Záchranný kruh“ vytvořila integrovaný projekt s názvem „Záchranný kruh“. Cílem tohoto projektu bylo zvýšení úrovně

vzdělanosti a připravenosti obyvatelstva, zejména tedy dětí a mládeže, ale také ostatních subjektů Karlovarského kraje v oblasti běžných rizik, mimořádných událostí i krizových situací, zefektivnění postupů složek IZS a zvýšená prevence a přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci. [8,23]

Centrum pro bezpečný stát z. s.

Centrum pro bezpečný stát z. s. je nezisková organizace založená v lednu 2008 a zapsaná u MŠMT v seznamu výzkumných organizací. Organizace provádí činnost především v oblastech výzkumu, vývoje a vzdělávání. Centrum pro bezpečný stát z. s. provozuje například portál pro učitele a žáky základních a středních škol v oblasti výuky OČMU. Dále také spravuje průvodce „Co dělat v krizových situacích doma i v zahraničí“ v tištěné i elektronické verzi. Publikace „Co dělat ...“ – aneb Kapesní průvodce krizovými situacemi doma i v zahraničí byla cestou HZS krajů distribuována do všech základních, středních a vyšších odborných škol po celé České republice. [24]

Ukázky z činnosti jednotek požární ochrany

Významnou roli ve výuce této problematiky hrají praktické ukázky. Ukázky techniky a vybavení techniky je pro studenty velmi zábavnou a vhodnou formou. Dále je pro ně vhodné vidět, jak jednotlivá technika pracuje a co vše umí. Tyto ukázky mohou být součástí různých akcí, jako jsou například dětské dny, v rámci projektů, například „Bezpečné město“ v Plzni nebo v rámci výuky při exkurzi hasičské stanice. [25]

3.14.2 Ministerstvo dopravy – Samostatné oddělení BESIP

BESIP jako samostatné oddělení Ministerstva dopravy České republiky působí jako hlavní koordinátor v oblasti bezpečnosti silničního provozu v České

republice. Jeho cílem je v oblasti dopravní výchovy, která byla v roce 2013 zařazena do školního vzdělávacího programu a do výuky na základních školách, je vytvářet jednotný, ucelený, koncepční výukový materiál pro kontinuální edukaci předmětné problematiky od mateřských škol, přes základní školy až po střední školy.

Ministerstvo dopravy – BESIP zpracovalo ve spolupráci s MŠMT pomůcku pro pedagogy a to „Podklady pro výuku témat dopravní výchovy na základních školách“. Struktura je obdobná materiálu „Podklady k výuce témat ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí v základních školách“.

BESIP na svých stránkách zveřejňuje výukové materiály, které si základní školy mohou objednat nebo si je mohou prohlížet online, popřípadě i stahovat. Na těchto stránkách mohou základní školy nalézt Pracovní učebnice pro jednotlivé ročníky 1. stupně základní školy, 2. stupně základní školy a Metodiky dopravní výchovy pro družiny a jiná mimoškolní zařízení. K zakoupení je na stránkách nová učebnice a žákovské portfolio dopravní výchovy, dále k objednání interaktivní učebnice, pracovní listy a další doplňkové výukové materiály. Pro 2. stupeň je na těchto stránkách interaktivní učebnice Dopravní výchova pro 2. stupeň ZŠ. Tato interaktivní učebnice obsahuje pracovní listy, hodnotící listy, interaktivní cvičení, testy v podobě kvízů, videa nebo hry, deskovou hru k závěrečnému opakování a komiksy pro zábavu i poučení. Dále jsou zde pro pedagogy připraveny doplňkové výukové materiály, jako Příručka pro pedagogy „Dopravní výchova“ nebo videa k výuce dopravní výchovy na 2. stupni základních škol. Metodika dopravní výchovy pro družiny a jiná mimoškolní zařízení umožňuje hravou formou prohloubení a rozšíření znalostí i dovedností žáků základních škol, které získali v rámci výuky dopravní výchovy ve škole nebo na dopravním hřišti. Metodika se věnuje praktickým dovednostem žáků 1. – 3. ročníku základních škol. Tyto ročníky se začínají

v silničním provozu již orientovat a pohybovat zcela samostatně, bez doprovodu rodičů či jiného doprovodu. Materiály jsou uzpůsobené pro tyto ročníky a jsou doplněny barevnými obrazy, které vhodně obohacují toto téma. Tato metodika koresponduje s Rámcovým vzdělávacím programem MŠMT pro základní vzdělávání. [26]

Na stránkách BESIP v oblasti dopravní výchova dětí nalezneme další oblasti jako aplikace dopravní výchovy pro základní školy, první pomoc – děti v dopravě, dětská dopravní hřiště nebo dopravní soutěž mladých cyklistů. Tuto soutěž vyhlašuje Ministerstvo dopravy – BESIP se spolupřáteli, kterými jsou MŠMT, Policejní prezidium Policie ČR, Český červený kříž a další orgány. Soutěž se vyhlašuje každoročně a je určena především žákům základních škol a odpovídajícím ročníkům víceletých gymnázií, popřípadě dalších alternativních škol, tedy žákům ve věku 10 – 16 let. Cílem soutěže je podněcovat a zvyšovat zájem žáků o dopravní výchovu, ověřovat znalosti a dovednosti žáků – cyklistů, v uplatňování pravidel provozu na pozemních komunikacích, v technice jízdy a první pomoci, vytvářet podmínky, přispívat ke zvýšení efektu výchovně – vzdělávací práce v dopravní výchově žáků v provozu na pozemních komunikacích a ke snižování příčin a následků dopravních nehod dětí. Dále má za cíl vytvářet návyky ohleduplnosti k ostatním účastníkům provozu na pozemních komunikacích a ochotné dodržování pravidel provozu na pozemních komunikacích. [26]

3.14.3 Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč

Institut ochrany obyvatelstva připravuje výukové, preventivní, dokumentační a zpravodajské filmy a reportáže. K dispozici jsou tyto filmy pro použití HZS ČR, pro širokou veřejnost nebo pro školy, dobrovolné hasiče a dobrovolné zájmové skupiny. Tyto filmy můžeme nalézt na stránkách tvhasici.cz. Kde nalezneme tvorbu, která se věnuje dokumentaci činností HZS ČR a Integrovaného

záchranného systému. Vytváří zde programy v oblasti prevence požární ochrany a ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech a popularizuje činnost HZS ČR. [27,28]

3.14.4 Český červený kříž

Společnost Český červený kříž působí mimo jiné i v oblasti výuky a výchovy dětí v rámci problematiky OČMU jako partner projektů a jiných subjektů, ale také vyvíjí vlastní publikační činnost. Z těchto publikací mohou učitelé rozšiřovat svoje znalosti a také čerpat nápady a inspiraci pro výuku. Příkladem je kniha „Hry a nápady pro výuku první pomoci“, která nabízí 71 her a námětů pro výuku první pomoci. Český červený kříž dále vydává publikace pro výuku první pomoci jako například „Standarty první pomoci“ a další. Český červený kříž má i své webové stránky, kde jsou volně dostupné některé materiály využitelné pro výuku v této oblasti. Dále na webových stránkách jsou poskytovány informace pro širokou veřejnost pro vhodné postupy předlékařské první pomoci pro jednotlivé stavy ohrožení lidského zdraví nebo života. Český červený kříž se i zapojuje i na veřejných akcích, jako jsou například dětské dny, zdravotnické soutěže a další, kde ukazují svoji praktickou činnost. [12,29]

3.14.5 Česká školní inspekce

V roce 2004 provedla Česká školní inspekce inspekci na 59 základních školách k začlenění tematiky OČMU a první pomoci do školního vzdělávacího programu včetně průzkumu znalosti žáků. Jednalo se tehdy o první ucelené informace o stavu vzdělávání v této problematice, ačkoliv výsledky neměly dostatečnou vypovídající hodnotu. [12,30]

Rok 2007 přinesl přijetí „Ujednání o součinnosti mezi Českou školní inspekcí a Hasičským záchranným sborem České republiky“, které upravuje preventivně

výchovnou činnost, konkrétně prevenci vzniku požárů, rozšiřování příruček, semináře, besedy a podobně. [12,30]

Školní inspektoři jednotlivých krajů České republiky byli během roku 2009 proškoleni v instrukčně metodickém zaměstnání na téma „Výuka OČMU a požární prevence na základních a středních školách“ a seznámili se s kontaktními osobami hasičských záchranných sborů krajů z oddělení požární prevence a ochrany obyvatelstva. [12,30]

Pravidelné společné aktivity na krajské úrovni v oblasti kontroly edukace témat OČMU spočívají ve spolupráci při inspekční činnosti, dále v účasti na inspekcích v roli přizvané osoby a sdělení zjištěných závažných nedostatků na jednotlivých školách. Za tímto účelem jsou prováděny tematické kontroly v této oblasti a pravidelné kontroly začlenění výuky OČMU ve školním vzdělávacím programu. [12,30]

4 METODIKA

Pro potřeby zpracování praktické části diplomové práce byla zvolena metodika analýzy pomocí checklistu, řízeného strukturovaného rozhovoru s vedením základních škol, analýzy a metody SWOT. Dále byla použita metoda komparace.

Checklist analýza

Checklist analýza je metodika za pomoci kontrolního seznamu. Je to technika, která využívá seznam položek či úkolů podle kterých se ověřuje správnost či úplnost postupu. Je to jedna z nejjednodušších a nejvyužívanějších technik. Seznam nejčastěji vychází z nějaké praxe, pomocí které je vytvořen, a na základě tohoto seznamu poté pracovník kontroluje správnost či úplnost svého počínání nebo stavu kontrolovaného předmětu. [31]

Checklist byl zpracován na základě dokumentace požární ochrany, Požárních poplachových směrnic, poskytnutých od Základní školy a Základní umělecké školy ve Rtyni v Podkrkonoší. V tomto dokumentu byl zpracován postup pro případnou evakuaci na základní škole ve Rtyni v Podkrkonoší. Checklist obsahoval jedenáct otázek, kdy odpovědi na tyto otázky mohly být ano, ne či nevím. Tyto otázky byly směřovány na činnosti, které by měly být prováděny při evakuaci, jako například vyhlášení požárního poplachu či evakuace žáků a personálu únikovými východy na shromaždiště.

Řízený strukturovaný rozhovor

Řízený strukturovaný rozhovor je jedna ze sběru dat ve výzkumu. Tazatel má předem připravené otázky a postupuje otázkou za otázkou a respondent odpovídá. Pro rozhovor platí, že je jasné, kdo odpovídá, tazatel poskytuje

respondentovi větší komfort než samotný dotazník, tato metoda je časově náročná a tazatel může, i nechtěně, ovlivňovat respondenty. [32]

Řízený rozhovor byl využit pro získání informací o výuce ochrany obyvatelstva na základní škole. Rozhovor byl určen pro vedení školy. Otázky na řízený rozhovor byly po přechozí dohodě zaslány předem, aby se vedení školy mohlo připravit a znalo obsah jednotlivých témat vyučovaných v předmětech, které se touto problematikou zabývají, a mohlo si zjistit potřebné informace od vyučujících daných předmětů. Rozhovor obsahoval deset otázek, které se vzájemně prolínaly. Otázky byly zaměřeny na výuku ochrany obyvatelstva. Přesněji, co zahrnuje výuka ochrany obyvatelstva na základní škole, v jakých předmětech je toto téma vyučováno a zda mají samostatný předmět na tuto problematiku. Dále byla jedna z otázek zaměřena na podklady a výukové materiály, které vyučující využívají ke sebevzdělání v této problematice, ale také ze kterých mohou čerpat pracovní listy a další inspiraci pro toto téma.

SWOT analýza

SWOT analýza se řadí mezi základní metody strategické analýzy, které vedou k dalšímu rozvoji. Zkratka SWOT analýzy je odvozena od anglického názvu, který znamená silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby. Silné stránky dokazují, co je na zkoumané věci nebo činnosti pozitivní. Mezi silné stránky se řadí pouze to, co vybočuje z průměru. Dále máme slabé stránky. Slabé stránky jsou pravým opakem silných stránek. Zahrnují oblasti negativní, které pozorovaná věc nebo činnost má. Poté máme příležitosti. Příležitosti jsou skutečnosti, které mohou přinést úspěch, pokud je dokážeme identifikovat a správně využít. Jako poslední máme hrozby. Zahrnují skutečnosti, které mohou uškodit, zapříčinit nespokojenost. [33]

Komparace

Komparace neboli metoda srovnávací. Tato metoda spočívá ve vzájemném přiřazování jevů k sobě a v uvažování o jejich podobnostech a rozdílnostech. Jednoduše řečeno je to porovnání dvou a více jevů. [34]

Analýza

Analýza neboli rozbor je vědecká metoda na dekompozici celku na jednotlivé části. Cílem analýzy je identifikovat podstatné a nutné vlastnosti jednotlivých částí celku, poznat jejich podstatu a zákonitosti. [34]

V teoretické práci byla použita metoda rešerše primárních a sekundárních zdrojů.

Rešerše

Rešerše primárních a sekundárních zdrojů znamená podrobné prostudování existující literatury o daném tématu. Je to tedy zjišťování a získávání informačních zdrojů, jak primárních, tak sekundárních, popřípadě terciálních. Význam tohoto slova znamená hledání, vyhledávání, pátrání, průzkum, šetření a další. Mezi primární dokumenty poté můžeme zařadit vědecké a odborné publikace, vysokoškolská skripta, sborníky či publikované přednášky a podobně. Mezi sekundární poté knihovní katalogy, bibliografii, dokumentační kartotéky, citační rejstříky a další. [35,36]

Základní škola a Základní umělecká škola Rтынě v Podkrkonoší

Základní škola a Základní umělecká škola Rтынě v Podkrkonoší je příspěvková organizace zřizovaná městem Rтынě v Podkrkonoší. Škola se nachází v okrese Trutnov v královehradeckém kraji. Základní škola je tzv. úplná základní škola, což znamená, že zde výuka probíhá v 1. – 9. ročníku. Základní škola je rozdělena na tři budovy, a to „nová budova“, kde probíhá výuka od 3. do 9. třídy, jejíž součástí je budova základní umělecké školy. Třetí budova „stará škola“, kde probíhá výuka 1. a 2. třídy je umístěna v jiné části Rтынě v Podkrkonoší. Ředitelka školy je Mgr. Hana Vondráčková a zástupkyní základní školy je Mgr. Dana Vajsarová.

Základní škola má 240 žáků. Budova má přízemí a dvě patra. V základní škole se nachází 9 kabinetů, spisovna, sborovna, PC učebna, pracovní místnost, 8 toalet pro žáky a 2 oddělené toalety pro zaměstnance v přízemí a 1. patře a 13 učeben. V suterénu základní školy jsou rozsáhlé šatny, tzv. „klece“ pro nižší ročníky a dále jednotlivé skříňky pro vyšší ročníky. V prostoru žakovského vchodu se nachází sklad učebnic a malý školní bufet. [37]

Obrázek 1 - ZŠ a ZUŠ Rтынě v Podkrkonoší [37]

Základní škola Úpice – Lány

Základní škola Úpice – Lány je škola, kde se vyučují žáci 1. – 9. tříd. Je jedna ze základních škol ve městě Úpice, v okrese Trutnov v královehradecké kraji. Součástí budovy základní školy je školní jídelna. Základní škola Úpice – Lány má 230 žáků. Ředitelem základní školy je Mgr. Petr Kalousek a zástupce ředitele základní školy je Mgr. Jakub Huček. [38]

Základní škola má 230 žáků a 36 zaměstnanců. Ve dvoupatrové budově základní školy se nachází 12 kmenových učeben, učebna IT, učebna jazyků, toalety a také 3 místnosti pro školní družinu, 2 místnosti pro školní jídelnu, šatny, 6 kabinetů, tělocvična s šatnami a toaletami, místnost pro uklízečky a 1 školní kuchyňka. [38]

Obrázek 2 - ZŠ Úpice – Lány [38]

Základní škola a Mateřská škola, Velké Svatoňovice

Základní škola a Mateřská škola, Velké Svatoňovice je příspěvková organizace ležící v okrese Trutnov v královehradeckém kraji. Zřizovatelem této základní školy je Obec Velké Svatoňovice. V čele základní školy je Mgr. Eva Hrabová. Tato základní škola je malotřídní. [39]

Škola má 27 žáků. Na této škole je pouze první až čtvrtá třída. Zaměstnanců je šest. Škola má 2 patra, kde se nachází dvě třídy, sborovna, ředitelna, školní družina, kabinet, hudebna, kuchyňka, sprcha, šatna a v každém patře dva záchody. [39]

Obrázek 3 - Základní škola a Mateřská škola, Velké Svatoňovice [39]

5 VÝSLEDKY

5.1 Využití checklistu

Checklist bohužel nebylo možné využít plně u všech třech škol, a to z důvodu, že na některých školách byl nácvik evakuace doplněn o výjezd SDH obce nebo i spuštěním požárního poplachu obce, ale na jedné škole byl proveden pouze nácvik evakuace bez součinnosti s SDH či jiným sborem IZS. Tudiž hned první otázka zaměřující se na zjištění požáru a místa vzniku požáru mohla být odškrtnuta odpovědí ano jen u jedné školy, a to Základní školy a Základní umělecké školy ve Rtyni v Podkrkonoší, protože zde byl simulován i umělý kouř, který skutečně našla učitelka, která o této připravované evakuaci nevěděla.

Nácvik evakuace základní školy

Pro nácvik evakuace byly vybrány tři základní školy z Trutnovska. Tyto školy byly Základní škola a Základní umělecká škola Rtyně v Podkrkonoší, Základní škola Úpice – Lány a Základní škola a Mateřská škola, Velké Svatoňovice. Tyto školy se liší svým umístěním, velikostí i počtem žáků. Samostatný nácvik evakuace se také lišil zapojením či nezapojením složek IZS.

Základní škola a Základní umělecká škola ve Rtyni v Podkrkonoší

Se Základní školou a Základní uměleckou školou ve Rtyni v Podkrkonoší se nám podařilo domluvit a zorganizovat největší a nejvíce autentický nácvik evakuace základní školy, který jsme prováděli. Do nácviku evakuace této školy se zapojil SDH obce. SDH poskytl divadelní kouř na simulaci požáru, dále spustil požární poplach ve Rtyni v Podkrkonoší a zinscenoval běžný zásah při požáru základní školy s následnou evakuací a zásahem na místě mimořádné události. Členové SDH obce přijeli na místo, předvedli, jak by vypadal celý zásah a po ukončení evakuace vynesem „zraněné osoby na nosítkách“ a ukončení nácviku zprostředkovali žákům besedu a prohlídku hasičských vozů a techniky.

Na základě checklistu, zpracovaného dle dokumentace požární ochrany bylo sledováno několik kroků, které by měly být provedeny při evaluaci. Při reálné evakuaci by měla být odpověď na všechny kroky ANO. Při nácviku však není možné například zjišťovat, zda byla snaha o zdolání požáru vlastními silami.

Obrázek 4 - Technika SDH obce Rtyně v Podkrkonoší [44]

Na základní škole ve Rtyni v Podkrkonoší došlo k zjištění požáru a místa vzniku požáru jednou z vyučujících. Požár byl lokalizován v kabinetě, kde se také nacházela jedna osoba, která se nadýchala kouře. Vedení školy po nahlášení požáru zavolalo na SDH obce a nahlásilo požár školy. Poté došlo vedením školy o vyhlášení poplachu ve škole pomocí megafonu a signálním slovem „hoří“. Učitelé po vyhlášení poplachu začali evakuovat třídy nouzovými východy na shromaždiště, které bylo předem stanovené na nádvoří školy. Vedení školy při hlášení poplachu otevřelo únikové východy, aby došlo k snadné evakuaci všech žáků. Celá evakuace byla řízena vedením školy, které navigovalo a usměrňovalo evakuaci, aby došlo k co nejrychlejšímu opuštění školy. Po evakuaci všech osob ze školy došlo dle pokynů vedení školy ke kontrole žáků dle třídní knihy a nahlášení počtu žáků. V době, kdy byly všechny osoby venku přijeli příslušníci SDH obce Rtyně v Podkrkonoší a zahájili zásah. Došlo ke kontrole objektu příslušníky SDH obce a vynesení osoby, která se nadýchala kouřem. Po ukončení zásahu byly evakuované osoby odvedeny do tělocvičny, kde byla evakuace oficiálně ukončena a zhodnocena vedením školy, příslušníky SDH a byly také vysvětleny kroky, které by mohly být přínosné pro zefektivnění evakuace. Proběhla beseda s velitelem zásahu.

Tabulka 1 – checklist ZŠ a ZUŠ Rtyně v Podkrkonoší [44]

Zjištění požáru a místa vzniku požáru	ANO
Zdolávání požáru vlastními silami zaměstnance	NE
Přivolání pomoci, pokud nejde požár zdolat vlastními silami	ANO
Ohlášení požáru na ohlašovně požáru nebo operačnímu středisku Hasičského záchranného sboru	ANO
Ohlášení požáru osobám vyskytujících se v budově školy zvoleným způsobem (školní rozhlas, megafon, ...)	ANO
Provedení evakuace nouzovými východy zaměstnanci školy podle pokynů osoby řídící evakuaci	ANO
Shromáždění evakuovaných osob na stanoveném shromaždišti	ANO
Kontrola počtu dětí učiteli dle třídní knihy a zapsané docházky	ANO
Kontrola objektu zasaženého požárem, zda se v budově nikdo nenachází	ANO
Poskytnutí informací evakuovaným osobám o požáru osobou řídící evakuaci	ANO
Ukončení evakuace	ANO

Tabulka 2 - časová osa nácvik evakuace [44]

Ohlášení požáru	10:05
Opuštění budovy školy první třídou	10:05:15
Opuštění budovy školy poslední třídou	10:06:14
Opuštění budovy školy SDH obce	10:20

V 10 hodin a 5 minut byl nahlášen požár na SDH obce Rtyně v Podkrkonoší. První třída se evakovala po patnácti sekundách, poslední třída opustila budovu školy v 10:06:14, tedy po minutě a čtrnácti sekundách. Příslušníci SDH obce, kteří na místě zásahu byli v 10 hodin a 11 minut, a to hlavně z důvodu blízkosti jejich dislokace od základní školy. Po opuštění budovy příslušníky SDH obce, po provedení zásahu, kontroly objektu základní školy byl ukončen zásah v 10 hodin a 20 minut.

Tabulka 3 - časová osa nácvik evakuace [44]

Příjezd SDH obce	10:11
Ukončení zásahu	10:20
Zhodnocení evakuace v tělocvičně	10:25
Ukončení	10:36

Příslušníci SDH obce Rtyně v Podkrkonoší dorazili na místo zásahu v 10 hodin a 11 minut. Došlo k provedení zásahu, vynesení osoby, která se nadýchala kouře a kontrole objektu, zda nejsou v objektu žádné osoby. V 10 hodin a 20 minut došlo k ukončení zásahu a přesunu evakuovaných osob do tělocvičny, kde došlo k zhodnocení celé akce. Hodnocení obsahovalo informace pro žáky i učitele, jak evakuace probíhala, jaké byly chyby, co naopak bylo provedeno správně a byly poskytnuty informace pro zefektivnění evakuace. V 10 hodin a 36 minut byl celý nácvik i s hodnocením ukončen. Poté následovala beseda a prohlídka zásahové techniky SDH.

Základní škola Úpice – Lány

Na této základní škole jsme prováděli pouze evakuaci základní školy bez spolupráce složek IZS. Tato základní škola nacvičuje evakuaci velmi často, minimálně jedenkrát ročně. Škola je na evakuaci velmi dobře připravena a vedení školy, učitelé i žáci dobře vědí, co mají v této situaci dělat.

Na základní škole v Úpici nedošlo k zjišťování místa vzniku požáru či zdolávání požáru vlastními silami. V rámci nácviku evakuace nebyla zahrnuta imitace požáru. Přivolání pomoci také nebylo zajištěno, a to z důvodu, že nebyla spolupráce se členy IZS či členy SDH zajištěna. Na základní škole v Úpici došlo k ohlášení požáru pomocí kolejnice. Kolejnici měl na starost pan školník, který při evakuaci ohlásil požár na pokyn vedení školy. Poté došlo k evakuaci osob v budově školy pod vedením učitelů. Tuto evakuaci řídilo vedení školy, zejména pan ředitel. Shromaždiště má tato škola na hřišti za školou. Z důvodu rekonstrukce školy a lešení ze strany budovy, kde se nachází hřiště a v okolí únikových východů bylo shromaždiště dočasně stanoveno před budovu základní školy. Toto dočasné shromaždiště bylo vybráno především z důvodu bezpečnosti žáků i ostatních osob při evakuaci. Proto byla také nutná koordinace evakuace pomocí vedení školy, které učitele navigovalo na dočasné shromaždiště před školou. Po evakuaci došlo k nahlášení počtu žáků, bohužel však nemohlo dojít k okamžité kontrole pomocí třídní knihy, protože tato škola již papírové třídní knihy nevede a používá pouze elektronickou formu třídní knihy v programu Bakaláři. Absence papírových třídních knih znemožňuje okamžitou kontrolu, zda počet žáků, kteří se vyskytují na shromaždišti odpovídá počtu žáků, kteří byli ve třídě. Proto je tato kontrola odkázána pouze na vyučující, zda si správně pamatují, kolik žáků ve třídě měli před zahájením evakuace. Kontrola objektu školy byla provedena ředitelem školy, který vycházel z budovy školy jako poslední.

Po opuštění budovy všemi osobami byla evakuace zhodnocena ředitelem školy, bylo poděkováno učitelům i žákům za rychlou a snadnou evakuaci a došlo k ukončení evakuace a navrácení osob do školy.

Součástí budovy školy je školní jídelna, kdy kuchařky a veškerý personál školní jídelny se po zaznění kolejničky samovolně evakuovali před budovu školy a nahlásili se řediteli školy.

Obrázek 5 - ZŠ Úpice – Lány [38]

Tabulka 4 - checklist ZŠ Úpice – Lány [44]

Zjištění požáru a místa vzniku požáru	NE
Zdolávání požáru vlastními silami zaměstnance	NE
Přivolání pomoci, pokud nejde požár zdolat vlastními silami	NE
Ohlášení požáru na ohlašovně požáru nebo operačnímu středisku Hasičského záchranného sboru	NE
Ohlášení požáru osobám vyskytujících se v budově školy zvoleným způsobem (školní rozhlas, megafon, ...)	ANO
Provedení evakuace nouzovými východy zaměstnanci školy podle pokynů osoby řídící evakuaci	ANO
Shromáždění evakuovaných osob na stanoveném shromaždišti	ANO
Kontrola počtu dětí učiteli dle třídní knihy a zapsané docházky	NE
Kontrola objektu zasaženého požárem, zda se v budově nikdo nenachází	ANO
Poskytnutí informací evakuovaným osobám o požáru osobou řídící evakuaci	ANO
Ukončení evakuace	ANO

Tabulka 5 - časová osa nácviku evakuace [44]

Ohlášení požáru	8:00
Opuštění budovy školy první třídou	8:00:22
Opuštění budovy školy poslední třídou	8:02:30
Opuštění budovy školy SDH obce	/

V 8 hodin ráno byl vyhlášen poplach. Po 22 sekundách došlo k opuštění budovy školy první evakuovanou třídou. Poslední evakuovaná třída opustila budovu školy po dvou minutách a třiceti sekundách.

Základní škola a Mateřská škola, Velké Svatoňovice

Na základní škole ve Velkých Svatoňovicích se nám podařilo domluvit spolupráci s SDH obce Velké Svatoňovice a s Báňskou záchrannou službou Odolov. Při nácviku evakuace byli tedy přítomni příslušníci SDH obce, kteří přijeli na místo zásahu, zkontrolovali evakuovaný objekt, a poté zprostředkovali prohlídku hasičského automobilu s výkladem. Děti si také mohly zkusit hasit hasícím přístrojem. Člen Báňské záchranné služby Odolov si pro žáky připravil prohlídku sanitního vozu Báňské záchranné služby s výkladem, děti si vyzkoušely dlahy, přenos na nosítkách a další.

Obrázek 6- technika Báňské záchranné služby Odolov [44]

Na základní škole ve Velkých Svatoňovicích byl proveden nácvik evakuace ve spolupráci s SDH obce a Báňskou záchrannou službou Odolov. K zjištění požáru a místa vzniku požáru nedošlo. Nebyl imitován oheň. Z toho důvodu nebyl také zdoláván požár vlastními silami zaměstnance. Přivolání pomoci bylo zajištěno telefonátem na SDH obce, s NIMI byl hovor předem domluven, aby příslušníci byli připraveni na výjezd. Příslušníci SDH obce byli na místě velmi rychle. Ohlášení požáru a vyhlášení evakuace na této škole dochází pomocí volání „HOŘÍ“, tento způsob je dostačující, s ohledem na velikost základní školy. Evakuace únikovými východy byla provedena vyučujícími za dohledu ředitelky školy Mgr. Evy Hrabové, která opouštěla budovu základní školy jako poslední. Shromaždiště evakuovaných je stanoveno v prostoru před základní školou, kde došlo k shromáždění evakuovaných osob i při tomto nácviku. Kontrola počtu dětí byla provedena pomocí jmenných seznamů. Kontrolu budovy školy již zajišťovali příslušníci SDH. Po kontrole budovy základní školy došlo k ukončení a zhodnocení evakuace ředitelkou školy a velitelem SDH obce.

Po ukončení evakuace došlo k prohlídce techniky SDH obce a vozu Báňské záchranné služby Odolov.

Tabulka 6 - checklist Základní škola a Mateřská škola, Velké Svatoňovice [44]

Zjištění požáru a místa vzniku požáru	NE
Zdolávání požáru vlastními silami zaměstnance	NE
Přivolání pomoci, pokud nejde požár zdolat vlastními silami	ANO
Ohlášení požáru na ohlašovně požáru nebo operačnímu středisku Hasičského záchranného sboru	ANO
Ohlášení požáru osobám vyskytujících se v budově školy zvoleným způsobem (školní rozhlas, megafon, ...)	ANO
Provedení evakuace nouzovými východy zaměstnanci školy podle pokynů osoby řídící evakuaci	ANO
Shromáždění evakuovaných osob na stanoveném shromaždišti	ANO
Kontrola počtu dětí učiteli dle třídní knihy a zapsané docházky	ANO
Kontrola objektu zasaženého požárem, zda se v budově nikdo nenachází	ANO
Poskytnutí informací evakuovaným osobám o požáru osobou řídící evakuaci	ANO
Ukončení evakuace	ANO

Tabulka 7 - časová osa nácvik evakuace [44]

Ohlášení požáru	10:00
Opuštění budovy školy první třídou	10:00:55
Opuštění budovy školy poslední třídou	10:01:39
Opuštění budovy školy SDH obce	10:02:43

V 10 hodin byl ohlášen požár ředitelkou školy pomocí volání „HOŘÍ“. První třída opustila budovy školy po 55 sekundách. Poslední třída poté opustila budovu základní školy po 1 minutě a 39 sekundách. SDH obce opustila základní školu po kontrole po 2 minutách a 43 sekundách.

Tabulka 8 - časová osa nácvik evakuace [44]

Příjezd SDH obce	10:00
Ukončení zásahu	10:03
Zhodnocení evakuace	10:04
Ukončení	10:07

V 10 hodin přijeli na místo zásahu příslušníci SDH obce. Po 3 minutách byl ukončen zásah kontrolou prostorů budovy školy. V 10:04 došlo k zhodnocení evakuace ředitelkou školy a velitelem SDH obce. K ukončení došlo v 10:07. Poté následovala prohlídka techniky přítomné při nácviku evakuace.

5.2 Strukturované rozhovory

Strukturované rozhovory byly vedeny s vedením školy, kterým byly rozhovory předem poskytnuty, aby vedení školy mělo čas a možnost prodiskutovat výuku a otázky s vyučujícími daných předmětů. Vedení školy sice má tematické plány výuky, ale vyučující mohou téma například rozšířit a nejlépe sami vědí, co v daných předmětech vyučují, jakým způsobem a jakou časovou dotaci danému tématu věnují.

Strukturovaný rozhovor se zástupkyní ředitele Mgr. Danou Vajsarovou – ZŠ a ZUŠ Rtyně v Podkrkonoší

Co zahrnuje výuka ochrany obyvatelstva na Vaší škole? (Jaké téma)

„Výuka zahrnuje řadu témat. Od bezpečné cesty do školy probírané v 1. třídě po rizikové situace, postupy v případných ohrožení. V některém předmětu se probírají například živelní pohromy jako zemětřesení, povodně nebo požáry. Hodně se zaměřujeme na výuku poskytování první pomoci nebo žáky učíme, jak vypadají varovné signály pro případ evakuace. Do tohoto tématu zahrnujeme také dopravní výchovu, především bezpečnost na silnicích.“ [40]

Jakým způsobem je téma ochrany obyvatelstva zařazeno do výuky?

„Na škole je výuka zařazena do jednotlivých předmětů. Na prvním stupni je toto téma vyučováno v předmětu člověka a jeho zdraví, prouce, přírodovědě nebo vlastivědě. Na druhém stupni potom v předmětech přírodopis, výchova k občanství, ale také v chemii nebo předmětu člověk a příroda, člověk a zdraví.“ [40]

Jakou časovou dotaci tento předmět ve škole má?

„Téma je zaintegrováno do jednotlivých předmětů.“ [40]

Na základě jakých studijních materiálů je toto téma vyučováno?

„Na základě RVP, učebnic daného předmětu nebo materiálů z internetu a dalších zdrojů.“ [40]

Jsou učitelé proškoleni z tohoto tématu, popřípadě, kde zjišťují aktuální informace o tomto tématu? Např. na stránkách MŠMT

„Školení učitelů je v rámci BOZP a porad. Já jsem se účastnila školení na toto téma a dostala jsem i materiály pro samostudium učitelů, které jsem spolu s informacemi předala učitelům v rámci porady.“ [40]

Jsou do výuky zařazeny i některé doprovodné programy, jako například programy, které poskytuje HZS ČR, branné dny a podobně?

„Ano, chodíme pravidelně na exkurze do hasičské zbrojnice dobrovolných hasičů ve Rtyni v Podkrkonoší. Dále máme i některé ukázky od IZS nebo cvičíme evakuaci. Největší program v rámci tohoto tématu byly vlastně Branné dny v rámci bakalářské práce, ve kterých chceme pokračovat.“ [40]

V jaké třídě se toto téma vyučuje?

„Téma je začleněno do jednotlivých předmětů, jak jsem již říkala. Tedy téma se vyučuje od první do deváté třídy v jednotlivých předmětech jako je prvouka nebo výchova k občanství atd.“ [40]

V jakých ročnících je látka problematiky ochrany obyvatelstva zařazena?

„V prvním až devátém.“ [40]

Jakým způsobem jsou hodnoceny vědomosti dětí z daného tématu?

„Hodnotíme ústně i známkami.“ [40]

Je v rámci výuky i praktická část? Popřípadě jak vypadá?

„Praktickou část máme v rámci exkurzí, ukázek, branných dnů, a dalších. Vlastníme i moderní resuscitační figurínu, jezdíme na dopravní hřiště atd.“ [40]

Strukturovaný rozhovor s ředitelem Mgr. Petrem Kalouskem – ZŠ Úpice – Lány

Co zahrnuje výuka ochrany obyvatelstva na Vaší škole? (Jaké téma)

„Výuka ochrany obyvatelstva zahrnuje témata jako chování žáků při mimořádných událostech, při evakuaci apod. Další z témat jsou například rizika ohrožení. Dále s žáky probíráme varovné signály, sirény a integrovaný záchranný systém.“ [41]

Jakým způsobem je téma ochrany obyvatelstva zařazeno do výuky?

„V první až třetí třídě v předmětu prvouka, ve čtvrté až páté třídě v předmětu přírodověda, na druhém stupni poté v šesté až deváté třídě v předmětu výchova k občanství a v osmé třídě v předmětu výchova ke zdraví.“ [41]

Jakou časovou dotaci tento předmět ve škole má?

„Časová dotace je v každé třídě a každém ročníku rozdílná. Prvouka je v první a druhé třídě dvě hodiny týdně, ve třetí poté tři hodiny týdně. Přírodověda ve čtvrté a páté třídě jednu hodinu týdně a stejnou dotaci poté mají předměty výchova k občanství v šesté až deváté třídě a výchova ke zdraví v osmé třídě. To ale neznamená, že v těchto předmětech je celá časová dotace věnována tomuto tématu, učitelé se věnují tomuto tématu jen některé hodiny nebo části z hodiny.“ [41]

Na základě jakých studijních materiálů je toto téma vyučováno?

„My na škole používáme různé učebnice, pracovní listy, pořádáme besedy nebo projektové dny.“ [41]

Jsou učitelé proškoleni z tohoto tématu, popřípadě, kde zjišťují aktuální informace o tomto tématu? Např. na stránkách MŠMT

„Učitelé jsou poučeni v rámci BOZP nebo v rámci porad. Aktuální informace poté získávají od školního metodika prevence, školitele BOZP nebo na stránkách RVP.“ [41]

Jsou do výuky zařazeny i některé doprovodné programy, jako například programy, které poskytuje HZS ČR, branné dny a podobně?

„Ano, zapojujeme se do dnů prevence, každý rok děláme nácvik evakuace nebo pořádáme branné dny s dopravní tematikou pro první stupeň.“ [41]

V jaké třídě se toto téma vyučuje?

„Jak jsem už zmiňoval, nemáme tento předmět samostatně, tedy téma se vyučuje ve všech třídách a je rozděleno do jednotlivých předmětů.“ [41]

V jakých ročnících je látka problematiky ochrany obyvatelstva zařazena?

„Ve všech.“ [41]

Jakým způsobem jsou hodnoceny vědomosti dětí z daného tématu?

„Vědomosti jsou hodnoceny slovně při projektech a při výuce známkami.“ [41]

Je v rámci výuky i praktická část? Popřípadě jak vypadá?

„Ano je i praktická část, kdy se zapojujeme do jednotlivých akcí a programů jakou jsou právě dny prevence nebo každoroční nacvičování evakuace.“ [41]

Strukturovaný rozhovor s ředitelkou Mgr. Evou Hrabovou – Základní škola a Mateřská škola, Velké Svatoňovice

Co zahrnuje výuka ochrany obyvatelstva na vaší škole? (Jaké téma)

„Zaměřujeme se hodně na první pomoc, jezdíme i na soutěže. Dále jsou to různá rizika, bezpečnost na silnicích nebo evakuace.“ [42]

Jakým způsobem je téma ochrany obyvatelstva zařazeno do výuky?

„V rámci jednotlivých předmětů jako je prvouka, přírodověda, vlastivěda.“ [42]

Jakou časovou dotaci tento předmět ve školním roce má?

„Výuka tématu má takové bloky, je na to cca 10 hodin a po měsíci se zaměříme zase na jiné téma.“ [42]

Na základě jakých studijních materiálů je toto téma vyučováno?

„V učebnicích je toto téma, kde jsou také hezké pracovní listy, chodíme na exkurze a také sledujeme filmy, které se této tematice věnují.“ [42]

Jsou učitelé proškoleni z tohoto tématu, popřípadě, kde zjišťují aktuální informace o tomto tématu? Např. na stránkách MŠMT

„Ano, máme školení BOZP a také v rámci porad.“ [42]

Jsou do výuky zařazeny i některé doprovodné programy, jako například programy, které poskytuje HZS ČR, branné dny a podobně?

„Ano, chodíme na ukázky k hasičům, máme projektové dny s Policií nebo Báňskou službou tady z Odolova. Taky se účastníme soutěže první pomoci.“ [42]

V jaké třídě se toto téma vyučuje?

„Je zařazeno do všech ročníků, takže u nás první až čtvrtá třída.“ [42]

V jakých ročnících je látka problematiky ochrany obyvatelstva zařazena?

„Ve všech, v jednotlivých předmětech jako prvouka, přírodověda nebo vlastivěda.“ [42]

Jakým způsobem jsou hodnoceny vědomosti dětí z daného tématu?

„Ústně, pokud je to téma v písemce, tak známkou.“ [42]

Je v rámci výuky i praktická část? Popřípadě jak vypadá?

„Ano, jak jsem již řikala, účastníme se různých projektových dnů s Policií nebo hasiči, máme ukázky resuscitace nebo jezdíme na dopravní hřiště.“ [42]

Při rozhovoru si byly odpovědi velmi podobné, a to z důvodu, že výuka tématu ochrany člověka za mimořádných událostí nebo výuka ochrany obyvatelstva vychází z předem stanoveného rámcového vzdělávacího plánu, podle kterého se poté vytváří školní vzdělávací plán a z toho si vyučující daného předmětu tvoří tematické plány jednotlivých předmětů pro daný školní rok.

Na žádné z dotazovaných základních škol neměli určený samostatný předmět Ochrana obyvatelstva či OČMU. Všechny základní školy měli toto téma začleněno do jednotlivých předmětů. Nikde nebylo ani přesně stanoveno, co by měla výuka ochrany obyvatelstva nebo OČMU obsahovat. Toto téma se dá začlenit téměř do jakéhokoliv předmětu, například i do výtvarné výchovy, kde mohou žáci například malovat evakuační zavazadlo a další. Nejčastěji je ale toto téma začleněno do předmětu jako je Výchova k občanství, člověk a zdraví, výchova ke zdraví či na prvním stupni do prvouky. Dále také základní školy neměly stejné názvy všech předmětů, proto nelze říci, že by se téma vyučovalo pouze například v předmětu člověk a zdraví. Na jiné základní škole se předmět jmenuje jinak, například výchova ke zdraví

Časová dotace je také na každé škole jiná. Téma je do předmětu obvykle pouze začleněno. Je v podstatě na vyučujícím, kolik času tématu bude věnovat a do jaké hloubky se jím bude zabývat.

Školy také využívají některé projektové dny, dny IZS nebo spolupracují s některými organizacemi, aby žákům přinesly praktické ukázky z dané výuky. Organizace či domluva spolupráce není vždy jednoduchá. Důvodem je časová vytíženost složek IZS. Problém je také nalézt někoho, kdo se tímto tématem v okolí zabývá a je ochoten do školy přijít. Některé školy akce dělají pravidelně, pro některé školy je praktická část a ukázky složité zorganizovat či domluvit. Školy také využívají spoluprací se studenty různých škol. Já například spolupracuji ze ZŠ a ZUŠ Rtyně v Podkrkonoší, kde jsem organizovala Branné dny a v Základní škole a Mateřské škole, Velké Svatoňovice jsem prováděla ukázkou první pomoci.

Školení učitelů je zařazeno většinou v rámci BOZP a pravidelných porad školy. Například ale ZŠ a ZUŠ ve Rtyni v Podkrkonoší každoročně vysílá

1 zástupce na školení POKOS do Hradce Králové pod vedením Ing. Ivana Gerháta ze sekce obranné politiky a strategie MO. Na toto školení jede vybraný člen ze zaměstnanců základní školy a získává informace k výuce obrany státu. Ty pak na svých základních školách předává vyučujícím, kteří téma mají začleněno do svých předmětů. Na školení se například řeší, jak učivo žákům předat, jakou formou, aby výuka děti bavila, ale také se řeší nedostatek výukových podkladů, materiálů či pomůcek. Dále se na školení představují novinky či změny v tomto tématu.

Materiály na výuku nejsou vždy jednotné a na školách také mohou úplně chybět. Učitelé si tedy musí materiály získávat sami z internetu nebo některých knížek, které si ale musí ve většině případů sami vyhledat.

5.3 Analýza Rámcového vzdělávacího programu

Rámcový vzdělávací program tvoří obecně závazný rámec pro tvorbu školních vzdělávacích programů do škol všech oborů vzdělání v předškolním, základním, jazykovém a středním vzdělávání. Rámcové vzdělávací programy stanovují zejména konkrétní cíle, formy, délku a povinný obsah vzdělávání, a to všeobecného a odborného a podle zaměření daného oboru vzdělání, jeho organizační uspořádání, profesní profil, podmínky průběhu a ukončení vzdělávání a zásady pro tvorbu školních vzdělávacích programů. Dále stanovuje podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními potřebami a nezbytné materiální, personální a organizační podmínky a podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví.

SWOT analýza Rámcového vzdělávacího programu pro základní školy

Silné stránky	Slabé stránky
Kurikulární dokument Opora v systému Zavedeno do vzdělávání Možnost spolupráce s experty	Nejasný rozsah Neexistence samostatného předmětu Nejasná hodinová dotace Nejasný výstup
Poptávka Možnost budování prevence Ukotvení v systému Budování moderní výuky Projektové dny	Nejasné zadání Nejasná evaluace Čistý formalismus při zavádění do škol
Příležitosti	Hrozby

Obrázek 7 - SWOT analýza RVP pro základní vzdělání školy [44]

Silné stránky

Kurikulární dokument – Rámcový vzdělávací program je pedagogický dokument, který vymezuje především koncepci, cíle a vzdělávací obsah dané etapy vzdělávání.

Opora v systému – Rámcový vzdělávací program je oporou v systému pro školy, které z RVP vychází pro tvorbu dalších nezbytných dokumentů.

Zavedeno do vzdělávání – RVP je poté zavedeno do vzdělání pomocí školních vzdělávacích programů, které jsou zpracovány dle RVP na jednotlivých základních školách.

Možnost spolupráce s experty – RVP dává za možnost spolupráci s experty z jednotlivých odvětví ve formě přednášek, besed, projektových dnů a další.

Slabé stránky

Nejasný rozsah – Téma ochrany obyvatelstva má dle RVP nejasný rozsah. Kdy není přesně stanoveno, co by se do oblasti ochrany obyvatelstva dalo zařadit.

Neexistence samostatného předmětu – Neexistuje samostatný předmět ochrany obyvatelstva. Toto téma je pouze začleněno mezi jednotlivé předměty jako je například výchova k občanství či výchova ke zdraví a další.

Nejasná hodinová dotace – Jelikož není samostatný předmět, je dle RVP toto téma pouze zařazeno do jednotlivých předmětů, ale není stanovena časová dotace. Téma je pouze zařazeno a je na vyučujícím kolik času tématu bude věnovat.

Nejasný výstup – Nejasný výstup je klíčovým problémem případné výuky. Otázkou je, co by mělo být učeno? Jakým způsobem? Ale také, co by mělo být hodnoceno? Jakým způsobem? Co by měl vědět žák, který opouští předmět, jaké klíčové kompetence si má osvojit? Odpověď na tyto otázky není stanovena!

Příležitosti

Poptávka – O výuku tohoto tématu jeví základní školy poměrně zájem. Ačkoliv ne vlastní výukou, ale raději volí projektové dny, ukázky a další.

Možnost budování prevence – Téma ochrany obyvatelstva je určitým budování prevence, které má za úkol připravit žáky základních škol na mimořádné události a krizové situace, ale také na běžné rizikové situace, se kterými se denně setkávají.

Ukotvení v systému – Ukotvení v systému je příležitost, jak OOB pevně zanést do systému vzdělávání, tedy do systému, kterým by prošli všichni školou povinní. Ukotvení v systému by znamenalo modernizaci předmětů a výuky.

Budování moderní výuky – Moderní výuka je brána jako příležitost pro aktivizaci. Ochrana obyvatelstva nemusí být vyučována frontálně, ale může se jednat o projektové vyučování, vyučování skrze semináře s odborníky, nácviky a další. V moderní výuce poté nemusím být výstup hodnocen formativně a nemusí odpovídat škále známek 1 – 5.

Projektové dny – Projektové dny jsou i dle mého názoru vhodnou formou výuky k přiblížení tohoto tématu žákům nejen základních škol. Jsou poměrně využívány a máme v České republice organizace, které se projektovými dny například s názvem „Branné dny“ již zabývají.

Hrozby

Nejasné zadání – Nejasné zadání výuky tohoto tématu. Není přesně určeno, co do výuky má být zařazeno, jak moc se tomu vyučující má věnovat, do jaké hloubky a podobně.

Nejasná evaluace – Nejasné vyhodnocování dat, týkající se kvality vzdělávání, jak přímo na školách, tak v rámci celého vzdělávacího systému.

Čistý formalismus při zavádění do škol – V rámci RVP existují body, které odkazují na výuky OOB, ale jejich provedení není provázáno s reálnou praxí na školách.

Témata týkající se oblasti ochrany obyvatelstva dle Rámcového vzdělávacího programu

Člověk a jeho svět

Člověk a jeho svět je jedinou oblastí RVP základního vzdělávání, která je koncipována pouze pro 1. stupeň základního vzdělávání. Člověk a svět práce je poté členěn do pěti tematických okruhů. [43]

5.4.1 ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň

MÍSTO, KDE ŽIJEME	
Očekávané výstupy – 1. období	
žák	
ČJS-3-1-01	vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí
ČJS-3-1-02	začlení svou obec (město) do příslušného kraje a oblužného centra ČR, pozoruje a popisuje změny v nejbližším okolí, obci (městě)
ČJS-3-1-03	rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost
Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:	
žák	
ČJS-3-1-01p	orientuje se v okolí svého bydliště a v okolí školy
ČJS-3-1-01p	popíše a zvládne cestu do školy
ČJS-3-1-03p	uvede nejvýznamnější místa v okolí svého bydliště a školy
Očekávané výstupy – 2. období	
žák	
ČJS-5-1-01	určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu
ČJS-5-1-02	určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě
ČJS-5-1-03	rozlišuje mezi náčrtý, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokouli
ČJS-5-1-04	vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického
ČJS-5-1-05	zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích
ČJS-5-1-06	rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam
Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:	
žák	
ČJS-5-1-01p	popíše polohu svého bydliště na mapě, začlení svou obec (město) do příslušného kraje
ČJS-5-1-01p,	ČJS-5-1-02p orientuje se na mapě České republiky, určí světové strany
ČJS-5-1-02p	řídí se zásadami bezpečného pohybu a pobytu v přírodě
ČJS-5-1-03p	má základní znalosti o České republice a její zeměpisné poloze v Evropě
ČJS-5-1-04p	uvede pamětihodnosti, zvláštnosti a zajímavosti regionu, ve kterém bydlí
ČJS-5-1-05p	sdílel poznatky a zážitky z vlastních cest
ČJS-5-1-06p	pozná státní symboly České republiky

Obrázek 8- Výstupy RVP - MÍSTO, KDE ŽIJEME [43]

V tematickém okruhu Místo, kde žijeme se žáci učí poznávat svoje okolí, jak se v něm pohybovat, jak poznat místa, což je důležité například při volání tísňové

linky pro určení polohy mimořádné události. a bezpečně se v tomto světě pohybovat. Do tohoto okruhu se řadí i dopravní výchova. [43]

LIDÉ KOLEM NÁS	
Očekávané výstupy – 1. období	
žák	
ČJS-3-2-01	<i>rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům</i>
ČJS-3-2-02	<i>odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností</i>
Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:	
žák	
ČJS-3-2-01p	<i>rozlišuje role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, rozlišuje blízké příbuzenské vztahy</i>
ČJS-3-2-01p	<i>dodržuje základní pravidla společenského chování</i>
ČJS-3-2-01p	<i>při setkání s neznámými lidmi se chová adekvátně</i>
ČJS-3-2-01p	<i>projevuje toleranci k odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům</i>
ČJS-3-2-02p	<i>pojmenuje nejběžnější povolání a pracovní činnosti</i>
Očekávané výstupy – 2. období	
žák	
ČJS-5-2-01	<i>vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě)</i>
ČJS-5-2-02	<i>rozlišuje základní rozdíly mezi lidmi, obhájí a odůvodní své názory, připustí svůj omyl a dohodne se na společném postupu řešení</i>
ČJS-5-2-03	<i>rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už nemohou tolerovat a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy</i>
ČJS-5-2-04	<i>orientuje se v základních formách vlastnictví; používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vracet dluhy</i>
ČJS-5-2-05	<i>poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce (města)</i>

Obrázek 9 - Výstupy RVP - LIDÉ KOLEM NÁS [43]

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:	
žák	
ČJS-5-2-01p, ČJS-5-2-02p	<i>dodržuje pravidla pro soužití ve škole, v rodině, v obci (městě)</i>
ČJS-5-2-03p	<i>rozpozná nevhodné jednání a chování vrstevníků a dospělých</i>
ČJS-5-2-03p	<i>uveče základní práva dítěte, práva a povinnosti žáka školy</i>
ČJS-5-2-04p	<i>používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu jednoduchého nákupu a vrácené peníze</i>
ČJS-5-2-04p	<i>porovná svá přání a potřeby se svými finančními možnostmi, uveče příklady rizik půjčování peněz</i>
ČJS-5-2-04p	<i>sestaví jednoduchý osobní/rodinný rozpočet, uveče příklady základních příjmů a výdajů</i>

Obrázek 10 - Výstupy RVP - LIDÉ KOLEM NÁS I. [43]

Dalším okruhem je Lidé kolem nás, který se zabývá například globálními problémy. Celý tematický okruh směřuje k prvotním poznatkům a dovednostem budoucího občana demokratického státu. [43]

ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ	
Očekávané výstupy – 1. období	
žák	
ČJS-3-5-01	<i>uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví</i>
ČJS-3-5-02	<i>rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času; uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných</i>
ČJS-3-5-03	<i>chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepřijemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek</i>
ČJS-3-5-04	<i>reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech</i>
Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:	
žák	
ČJS-3-5-01p	<i>uplatňuje hygienické návyky a zvládá sebeobsluhu; popíše své zdravotní potíže a pocity; zvládá ošetření drobných poranění</i>
ČJS-3-5-01p	<i>pojmenuje hlavní části lidského těla</i>
ČJS-3-5-02p	<i>rozezná nebezpečí; dodržuje zásady bezpečného chování; neohrožuje své zdraví a zdraví jiných</i>
ČJS-3-5-02p	<i>uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu</i>
ČJS-3-5-03p	<i>chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek</i>
ČJS-3-5-04	<i>reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech</i>
Očekávané výstupy – 2. období	
žák	
ČJS-5-5-01	<i>využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a k podpoře vlastního zdravého způsobu života</i>
ČJS-5-5-02	<i>rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození</i>
ČJS-5-5-03	<i>účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob</i>
ČJS-5-5-04	<i>uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události; vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista</i>
ČJS-5-5-05	<i>předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek</i>
ČJS-5-5-06	<i>uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou</i>
ČJS-5-5-07	<i>rozpozná život ohrožující zranění; ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc</i>
ČJS-5-5-08	<i>uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku</i>

Obrázek 11 -- Výstupy RVP - ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ [43]

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:	
<i>žák</i>	
<i>ČJS-5-5-01p</i>	<i>uplatňuje základní znalosti, dovednosti a návyky související s preventivní ochranou zdraví a zdravého životního stylu</i>
<i>ČJS-5-5-02p</i>	<i>rozlišuje jednotlivé etapy lidského života</i>
<i>ČJS-5-5-04p</i>	<i>uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události</i>
<i>ČJS-5-5-04p</i>	<i>uplatňuje základní pravidla silničního provozu pro cyklisty; správně vyhodnotí jednoduchou dopravní situaci na hřišti</i>
<i>ČJS-5-5-05p</i>	<i>odmítá návykové látky</i>
<i>ČJS-5-5-07p</i>	<i>ošetří drobná poranění a v případě nutnosti zajistí lékařskou pomoc</i>
<i>ČJS-5-5-08</i>	<i>uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku</i>

118/100

Obrázek 12 - Výstupy RVP - ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ I. [43]

Dalším tematickým okruhem, kterým se téma ochrany obyvatelstva dotýká je Člověk a jeho zdraví. V tomto okruhu se žáci například učí základy první pomoci a bezpečné chování a vzájemnou pomoc v různých životních situacích, včetně mimořádných událostí, které ohrožují zdraví jedinců i celých skupin obyvatel. Dále například způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulující mimořádné události. [43]

Člověk a společnost

Vzdělávací oblast Člověk a společnost v základním vzdělávání vybavuje žáka znalostmi a dovednostmi potřebnými pro jeho aktivní zapojení do života demokratické společnosti. Tato vzdělávací oblast zahrnuje vzdělávací obory Dějepis a Výchova k občanství, které se pak dále dělí na jednotlivé okruhy. Ve svém vzdělávacím obsahu navazuje přímo na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět. [43]

MEZINÁRODNÍ VZTAHY, GLOBÁLNÍ SVĚT	
Očekávané výstupy	
žák	
<i>VO-9-5-01</i>	<i>popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování</i>
<i>VO-9-5-02</i>	<i>uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy, včetně zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích</i>
<i>VO-9-5-03</i>	<i>uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory</i>
<i>VO-9-5-04</i>	<i>uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva</i>
<i>VO-9-5-05</i>	<i>objasní souvislosti globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni – v obci, regionu</i>
<i>VO-9-5-06</i>	<i>uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání, objasní roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu a při řešení krizí nevojenského charakteru</i>
Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:	
žák	
<i>VO-9-5-01p</i>	<i>uvede příklady základních práv občanů ČR v rámci EU a způsoby jejich uplatňování</i>
<i>VO-9-5-01p, VO-9-5-02p</i>	<i>uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má ČR vztah, a ví o výhodách spolupráce mezi státy</i>
<i>VO-9-5-06p</i>	<i>uvede příklady mezinárodního terorismu</i>

117iva

Obrázek 13 - Výstupy RVP - MEZINÁRODNÍ VZTAHY, GLOBÁLNÍ SVĚT [43]

Ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství se žáci učí o činnosti armády České republiky. Tato oblast také posiluje smysly jednotlivců pro osobní i občanskou odpovědnost a motivuje žáky k aktivní účasti na životě demokratické společnosti. Také se okrajově zabývá například terorismem ve výukovém okruhu mezinárodní vztah, globální světe nebo zajišťováním obrany státu při řešení krizí nevojenského charakteru. [43]

Člověk a příroda

Vzdělávací oblast Člověk a příroda zahrnuje okruh problémů spojených se zkoumáním přírody. Tato vzdělávací oblast se dělí na vzdělávací obory Fyzika, Chemie, Přírodopis a Zeměpis. [43]

5.6.2 CHEMIE

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

2. stupeň

POZOROVÁNÍ, POKUS A BEZPEČNOST PRÁCE	
Očekávané výstupy	
žák	
CH-9-1-01	<i>určí společné a rozdílné vlastnosti látek</i>
CH-9-1-02	<i>pracuje bezpečně s vybranými dostupnými a běžně používanými látkami a hodnotí jejich rizikovost; posoudí nebezpečnost vybraných dostupných látek, se kterými zatím pracovat nesmí</i>
CH-9-1-03	<i>objasní nejefektivnější jednání v modelových příkladech havárie s únikem nebezpečných látek</i>
Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:	
žák	
CH-9-1-01p	<i>rozliší společné a rozdílné vlastnosti látek</i>
CH-9-1-02p	<i>pracuje bezpečně s vybranými běžně používanými nebezpečnými látkami</i>
CH-9-1-03p	<i>reaguje na případy úniku nebezpečných látek</i>
-	<i>rozpozná přeměny skupenství látek</i>

Obrázek 14 - Výstupy RVP - POZOROVÁNÍ, POKUS A BEZPEČNOST PRÁCE [43]

Vzdělávací obor Chemie se zabývá ve výukovém okruhu pozorování, pokus a bezpečnost práce vlastnostmi látek, ale také jejich bezpečným používáním. Žák by měl znát základní vlastnosti nebezpečných látek, které jsou běžně používané a jak reagovat při úniku nebezpečných látek. [43]

Člověk a zdraví

Vzdělávací oblast Člověk a zdraví se zaměřuje na vyvážený stav tělesné, duševní a sociální pohody. V této vzdělávací oblasti se žáci seznamují s různými riziky, která ohrožují zdraví v běžných i mimořádných situacích. Do této vzdělávací oblasti se řadí obor Výchova ke zdraví a Tělesná výchova. [43]

VZ-9-1-14	<i>vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi</i>
VZ-9-1-15	<i>projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy; aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí; v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc</i>

94

Část C

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

MŠMT Praha 2017

VZ-9-1-16	<i>uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí</i>
Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:	
žák	
<i>VZ-9-1-01p</i>	<i>chápe význam dobrého soužití mezi vrstevníky i členy rodiny</i>
<i>VZ-9-1-03p</i>	<i>uvědomuje si základní životní potřeby a jejich naplňování ve shodě se zdravím</i>
<i>VZ-9-1-04p, VZ-9-1-09p</i>	<i>respektuje zdravotní stav svůj i svých vrstevníků a v rámci svých možností usiluje o aktivní podporu zdraví</i>
<i>VZ-9-1-05p</i>	<i>projevuje zdravé sebevědomí a preferuje ve styku s vrstevníky pozitivní životní cíle, hodnoty a zájmy</i>
<i>VZ-9-1-07p</i>	<i>dodržuje správné stravovací návyky a v rámci svých možností uplatňuje zásady správné výživy a zdravého stravování</i>
<i>VZ-9-1-08p</i>	<i>svěří se se zdravotním problémem</i>
<i>VZ-9-1-13p</i>	<i>dává do souvislosti zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a provozováním hazardních her</i>
<i>VZ-9-1-13p</i>	<i>uplatňuje osvojené sociální dovednosti při kontaktu se sociálně patologickými jevy</i>
<i>VZ-9-1-14p</i>	<i>zaujímá odmítavé postoje ke všem formám brutality a násilí</i>
<i>VZ-9-1-15p</i>	<i>uplatňuje způsoby bezpečného chování v sociálním kontaktu s vrstevníky, při komunikaci s neznámými lidmi, v konfliktních a krizových situacích a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc; ví o centrech odborné pomoci, vyhledá a použije jejich telefonní čísla</i>
<i>VZ-9-1-16p</i>	<i>chová se odpovědně při mimořádných událostech a prakticky využívá základní znalosti první pomoci při likvidaci následků hromadného zasažení obyvatel</i>

Obrázek 15- Výstupy RVP - VÝCHOVA KE ZDRAVÍ [43]

Obor Výchovy ke zdraví se zaměřuje na odpovědné chování v rizikových situacích v silniční a železniční dopravě. Jak aktivně předcházet situacím, které ohrožují zdraví a osobní bezpečí. Také se zaměřuje na případné poskytnutí adekvátní první pomoci. Uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí. [43]

Člověk a svět práce

Oblast Člověk a svět práce postihuje široké spektrum pracovních činností a technologií, vede žáky k získávání základních uživatelských dovedností v různých oborech lidské činnosti a přispívá k vytváření životní a profesní orientace žáků. Oblast Člověk a svět práce je rozdělena na činnost pro první stupeň a druhý stupeň základního vzdělání, kdy se poté dělí na jednotlivé tematické okruhy. [43]

- práce s návodem, předlohou, jednoduchým náčrtem

<p>PĚSTITELSKÉ PRÁCE</p> <p>Očekávané výstupy – 1. období</p> <p>žák</p> <p>ČSP-3-3-01 provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování</p> <p>ČSP-3-3-02 pečuje o nenáročné rostliny</p> <p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:</p> <p>žák</p> <p>ČSP-3-3-01p provádí pozorování přírody v jednotlivých ročních obdobích a popíše jeho výsledky</p> <p>ČSP-3-3-02 pečuje o nenáročné rostliny</p> <p>Očekávané výstupy – 2. období</p> <p>žák</p> <p>ČSP-5-3-01 provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování</p> <p>ČSP-5-3-02 ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny</p> <p>ČSP-5-3-03 volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní</p> <p>ČSP-5-3-04 dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu</p> <p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:</p> <p>žák</p> <p>ČSP-5-3-01p dodržuje základní podmínky a užívá postupy pro pěstování vybraných rostlin</p> <p>ČSP-5-3-02p ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny a provádí pěstitelská pozorování</p> <p>ČSP-5-3-03 volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní</p> <p>ČSP-5-3-04p dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu na zahradě</p>
--

106

Obrázek 16- Výstupy RVP - PĚSTITELSKÉ PRÁCE [43]

V oblasti Člověk a svět práce se opět setkáváme s první pomocí při úrazech. První pomoc při úrazech se také dá řadit do oblasti ochrany obyvatelstva. V oblasti Člověk a svět práce je toto téma začleněné například do Pěstitelských prací, ale nejen v tomto okruhu, první pomoc prostupuje celou touto oblastí a je zařazena do každého okruhu. Úrazy mohou být poměrně časté a žáci by měli první pomoc ovládat. [43]

Výchova demokratického občana

Výchova demokratického občana je průřezové téma. Má mezioborový a multikulturní charakter. V obecné rovině představuje syntézu hodnot, a to spravedlivosti, tolerance a odpovědnosti, v konkrétní rovině pak především rozvoj kritického myšlení, vědomí, vlastních práv a povinností a porozumění demokratickému uspořádání společnosti a demokratickým způsobem řešení konfliktů a problémů. Výchova demokratického občana má vybavit žáka základní úrovní občanské gramotnosti. [43]

Enviromentální výchova

Enviromentální výchova vede k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů člověka a životního prostředí. Umožňuje sledovat a uvědomovat si dynamicky se vyvíjející vztahy mezi člověkem a prostředím při přímém poznávání aktuálních hledisek ekologických, ekonomických a dalších problémů nebo možnosti různých variant řešení enviromentálních problémů. Vede jedince k aktivní účasti na ochraně a utváření prostředí a ovlivňuje v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské civilizace životní styl a hodnotovou orientaci žáků. [43]

6 DISKUZE

Hlavním problémem tématu Ochrany obyvatelstva ve školství je absence OOB jako samostatného předmětu. Téma je začleněno do jednotlivých předmětů, kdy si výuku v podstatě sestavují základní školy samy ve školním vzdělávacím plánu. Tímto tématem se zabývají velmi okrajově a rozhodně ho neberou jako celek. Není přesně stanoveno, co se do oblasti ochrany obyvatelstva řadí. Jsou zde pouze nastíněné oblasti jako první pomoc, dopravní výchova nebo výchova demokratického občana a další, které do této oblasti spadají, ale vyučující si tento fakt často neuvědomují. Dále není ani stanoveno jakou formou by měla být výuka vedena. Toto téma je poměrně důležité a v budoucnu bude ještě důležitější, aby žáci byli seznámeni s běžnými riziky, mimořádnými událostmi, a především s tím, jak se s danou situací vypořádat a jak postupovat v některých případech, které ohrožují zdraví či životy. Fakt, že je oblast začleněná do jednotlivých předmětů a není ani jasně stanovená časová dotace jednotlivých témat, je nedořešené. Je tedy na vyučujícím, zda tématu věnuje více času, například i několik vyučujících hodin nebo téma jen zmíní. Dalším problémem je hodnocení znalostí z tohoto tématu. Některé školy volí formy projektových dnů, přednášek, exkurzí a podobně. Znalosti získané při těchto příležitostech již nikdo neověřuje, tudíž je pouze na samotném žáku, zda ho téma zajímá a poslouchá a věnuje se výkladu nebo tuto formu pojme pouze „ve stylu, že má volno“ od běžné výuky, což je bohužel u žáků základních škol velmi běžné.

Myslím si tedy, že by oblast výuky ochrany obyvatelstva měla být zařazena do samostatného předmětu. Díky samostatnému předmětu by muselo být stanoveno, co přesně tato oblast obsahuje, jaké podoblasti či témata, a co by měli učitelé učit a také jakým způsobem by téma mělo být vyučováno a také hodnocení znalostí žáků. Vhodná forma výuky či alespoň přiblížení tématu ochrany obyvatelstva jsou vhodně zvolené projektové dny, exkurze, přednášky, kdy sice nejsou plnohodnotnou náhradou výuky, ale jsou správným

zpestřením výuky a zábavnou formou získávání informací. Tato forma by měla být, ale brána jako doplněk k výuce, ne jako náhrada výuky. Mezi tyto projektové dny můžeme například řadit Dny prevence, kterých se účastní základní škola Úpice – Lány, kdy jsou přítomny základní složky IZS a vhodnou formou představují svoji práci či vybavení jejich techniky. Tyto dny jsou doprovázeny praktickou ukázkou, kdy si žáci mohou vyzkoušet resuscitaci na figuríně, nebo si „prozkoumat“ vybavení automobilu HZS ČR a další. Tyto ukázky mohou být doplněny o ukázkou činnosti policejních psů. V rámci těchto dnů jsou představovány i některé z ostatních složek IZS, jako je Báňská záchranná služba Odolov nebo Český červený kříž, a protože jsme v Podkrkonoší, tak i Horská služba. Na základní škole ve Rtyni v Podkrkonoší se základní škola zapojila do projektu Branný den, kde byla zařazena témata: Zdravověda, Chemická ochrana, POKOS a evakuace. Děti byly nejdříve seznámeny s některými informacemi z teorie těchto témat a poté si mohly vyzkoušet praktickou činnost, například pohyb s ochranou maskou, překážkovou dráhu ve vojenském oblečení, zabalení evakuačního zavazadla, či resuscitaci na figuríně.

Další otázkou však je, zda je téma ochrany obyvatelstva tak rozsáhlé, aby mohlo tvořit samostatný předmět. Toho se také týká rozložení tématu do jednotlivých ročníků. Kdy toto téma a některé jeho oblasti či části je možné a mělo by být vyučováno již na prvním stupni. Například oblast evakuace a s tím související výstražné signály by žáci měli znát. Tato oblast je důležitá pro žáky v době, kdy by se jich to mohlo týkat. Některé prvostupňové děti se při nácvičku evakuace rozplakaly, což ukazuje na fakt, že je tato situace zastihla nepřipravené. Evakuace na školách by měla být každoročně zařazena jako nácviček. Evakuaci z obydlí se školy již tolik nezabývají. Děti by měly znát základní činnosti a informace, aby věděly, jak se v případě vyhlášení evakuace chovat, jak postupovat a co si například zabalit do evakuačního zavazadla. Na toto navazují i výstražné signály, kdy spousta žáků zná pouze „zkoušku sirén“, kterou slyší

každý měsíc, ale existenci jiných signálů, jako například varování právě pro příklad vyhlášení evakuace neznají. Žáci nevědí o jeho existenci, neví, jak tento signál zní. Tudíž do nižších ročníků základní školy by bylo vhodné zařadit jednodušší a základní témata této oblasti. Myslím si také, že není oblast výuky ochrany obyvatelstva tak obsáhlá, aby jako samostatný předmět mohl, či měl být vyučován v každém ročníku základního vzdělávání. Tudíž by bylo vhodné například jako samostatný předmět tuto oblast udělat ve třetí a sedmé třídě a v ostatních ročnících toto téma mít vložené do jiných předmětů, jak je to nyní, ale s přesně definovanými podrobnostmi, jaké téma, jaká časová dotace a co přesně by měli žáci znát po probrání této látky.

Dalším podstatným problémem učitelů je, že přesně nevědí, co mají vyučovat a ani jakým způsobem. Někteří učitelé zažili tzv. brannou výchovu ve škole, ale mladí učitelé nemají představy, co si pod názvem ochrana obyvatelstva představit. I tzv. branou výchovu již učitelé nemohou vnímat a ani vyučovat jako tomu bylo dříve. Doba se posunula a téma je uchyceno jiným způsobem. Také výuka je samozřejmě modernější. Problémem je, že učitelé získávají informace buď samostudiem nebo školením, na které, ale nedojíždí každý učitel, ale například pouze jeden představitel školy, který má poté tyto informace ze školení předat ostatním učitelům. Zde se nám vytváří další problém, kdy je opět na škole, zda k předání informací v rámci interního školení nebo v rámci porady školy dojde. Školy nemají povinnost vysílat zástupce na tato školení, je jim to pouze doporučováno, je to na dobrovolné bázi, zda se základní škola angažuje nebo ne. V rámci těchto školení základní škola získá různý propagační materiál, letáčky, prospekty, ale žádný ucelený dokument, kde by byla výuka definovaná či představena. Samostudium z oblasti ochrany obyvatelstva u učitelů téměř nenalezneme, protože výuka na základních školách je psychicky velmi náročná, a ne každý učitel je natolik „zapálený“ do výuky, aby si doma

sedl k počítači a věnoval se dalšímu vzdělávání v OOB, které pak může předat dále žákům.

Na to opět navazuje neexistence ucelených a doporučených, či povinných učebnic, které by měli být používány při výuce na základních školách. Pojem neexistence není úplně přesná, některé učebnice existují například Ochrana člověka za mimořádných událostí, Sebeobrana a vzájemná pomoc pro občanskou a rodinnou výchovu na ZŠ nebo POŽÁRY, učebnice pro 7. ročník základních škol od Miroslava Sedláčka či Metodická příručka k výuce tematiky Ochrana člověka za mimořádných událostí na 2.stupni ZŠ podle projektu NAPLNO. Jsou k dostání v různých knihovnách nebo ke koupi na internetu jako podpůrný materiál, který učitelé z vlastní iniciativy mohou využít, ale nemusí. Mohou je využít k samostudiu nebo je mohou použít přímo při výuce, mohou z nich čerpat informace, použít pracovní listy nebo některá ze cvičení. Tyto učebnice ale nejsou povinně na každé základní škole ani není stanoveno jejich používání. Je tedy opět na vyučujícím daného tématu, zda tuto učebnici využije nebo ne. Dostupné učebnice jsou poměrně dobře zpracované a jejich zařazení do výuky by mělo jistě přínos. Učebnice jsou rozdělené na jednotlivá témata, jako například povodně, únik nebezpečných látek nebo evakuace, ale také existují učebnice, které pojmu více témat najednou.

Dalšími podklady, které mohou být využity k výuce oblasti ochrany obyvatelstva jsou materiály vytvářené HZS ČR. Na oficiálních stránkách HZS ČR je oddělení s názvem „Ochrana obyvatelstva“, kde jednak učitelé, ale i široká veřejnost mohou sledovat trendy, ale i informace nebo postupy k jednotlivým tématům této oblasti. Můžeme zde nalézt evakuaci, varování, ukrytí a nouzové přežití jako základní úkoly ochrany obyvatelstva. Dále zde můžeme také nalézt výchovu a vzdělávání obyvatelstva, různé příručky, nebo informace o prostředcích individuální ochrany. HZS ČR se nezabývá pouze tvorbou

dokumentů a podkladů, ale jak jsem již zmiňovala pořádá pro základní školy různé exkurze, nácvičky, či ukázkou jejich činnosti a techniky a další.

Problematický je i nácvik evakuace, a to nejen na základních školách. Evakuace by se měla nacvičovat minimálně každý rok, aby žáci věděli, jak se mají při evakuaci chovat, jak postupovat a jak se bezpečně a co nejrychleji dostat z budovy školy, aby neohrozili sebe ani své okolí. Důležitý je nácvik evakuace také pro učitele a vedení školy, aby si vyzkoušeli, jaké je odvést „své žáky“ do bezpečí na předem určené shromaždiště.

Řada škol evakuaci vůbec nenacvičuje nebo ji cvičí jen narázově za několik let. Pokud však má základní škola zodpovědné, spolehlivé a schopné zaměstnance a skvělý přístup vedení školy, je možné, že evakuace proběhne rychle, efektivně a bezpečně, i přesto, že se nenacvičuje každý rok. Toto se stalo na základní škole ve Rtyni v Podkrkonoší. Tato škola má ze tří základních škol, které jsem si vybrala nejvíce žáků. I přesto, že zde není evakuace nacvičována každý rok, jako je to například na základní škole Úpice – Lány, byla tato škola při nácvičku nejrychlejší a při evakuaci žáků nebyly zjištěny nebo pozorovány žádné zásadnější chyby. Je však také možné, že evakuace na této škole byla nejrychlejší z důvodu, že byl opravdu simulován oheň a nácvik byl doprovázen vyhlášením poplachu na SDH Rtyně v Podkrkonoší a byl doprovázen příjezdem a „zásahem“ SDH Rtyně v Podkrkonoší. Dalším důvodem by mohl být fakt, že žáci nebrali nácvik pouze jako nácvik, v podstatě ani nečekali, že by to mohl být poplach pouze cvičný, proto tuto skutečnost brali zodpovědněji a opravdu se snažili být z budovy školy co nejrychleji.

Dalším problémem nácvičku evakuace je skutečnost, že základní školy nemají zpracované podklady pro učitele, co dělat v případě evakuace. Samozřejmě určité informace, kde se nachází shromaždiště, kdo je odpovědný za evakuaci

atd. je stanoveno v požárním poplachovém plánu, dále také v budově základní školy na určeném místě jsou plány budovy školy, kde jsou znázorněné únikové východy. Jedná se však o instrukce učitelům, jak by se měli chovat, jak by měli žáky bezpečně dostat z budovy základní školy, jakým únikovým východem a další. Tento dokument by měl být předám vyučujícím s podrobnějšími informace na začátku školního roku, kdy by učitelé měli dokument prostudovat a předat poté informace svým žákům jakožto třídní učitelé. Tento dokument byl výborně zpracován na základní škole Úpice – Lány, která tento postup také každý rok dodržuje. Návrh tohoto dokumentu pro ZŠ a ZUŠ Rtyně v Podkrkonoší můžete poté nalézt v přílohách. Zpracovala jsem tento dokument pro školu ve Rtyni v Podkrkonoší z důvodu absence tohoto dokumentu. Také si myslím, že pro školu ve Velkých Svatoňovicích není tento dokument tak potřebný, protože tato škola je opravdu malá, s malým počtem žáků i zaměstnanců.

Zvládnutí nácviku evakuace můžeme shledat za úspěšné na všech vybraných základních školách na Trutnovsku. Výsledky se od mého očekávání trochu lišily, ale všechny základní školy své žáky evakovaly za poměrně krátkou dobu i přes fakt, že některé školy evakuaci nenacvičují často a jejich dokumentace není zpracována na příliš vysoké úrovni.

Porovnání výuky ochrany obyvatelstva v České republice a na Slovensku

Slovensko mělo společensko-politický vývoj sdílený s Českou republikou, který trval po dobu Československa, tudíž do 1. 1. 1993. Tento vývoj se projevil některými společnými znaky, zejména zrušením systému přípravy a vzdělávání populace v oblasti ochrany obyvatelstva a jeho opětovným zaváděním v průběhu následujících let v rámci existence samostatného státu. [45,46]

Předmětná problematika je v současné době upravena zákonem č. 42 z roku 1994 o civilní ochraně obyvatelstva. Tento zákon je relevantní z pohledu vzdělávání a přípravy všech populačních skupin. Zákon byl rozpracován pomocí vyhlášky č. 303 z roku 1996 o zabezpečení přípravy na civilní ochranu. [45,46]

Ve vztahu k přípravě a vzdělávání studující populace lze považovat § 9 zákona o civilní ochraně obyvatelstva. Na základě tohoto paragrafu Ministerstvo školství Slovenské republiky zabezpečuje, aby obsah výchovy a vzdělávání zahrnoval na všech typech škol v přiměřeném rozsahu také otázky civilní ochrany. [45,46]

V České republice stanovuje výuky Rámcový vzdělávací plán, který vydává MŠMT. V rámci RVP jsou rozděleny jednotlivé oblasti a témata, která by měla být probrána v daném předmětu. Na základ RVP jsou poté jednotlivými základními školami vytvářeny Školní vzdělávací programy neboli ŠVP, kdy je toto téma zařazeno do určitého předmětu RVP je v České republice rozdělen na RVP pro předškolní vzdělávání, základní vzdělávání, pro gymnázia, středí odborné vzdělávání, speciální vzdělávání, pro základní umělecké vzdělávání a RVP v oblasti Informatiky a ICT. [43]

Na Slovensku mají tzv. Štátny vzdělávací program dále ŠVP. Štátny vzdělávací program je závazný dokument, který stanovuje všeobecné vzdělávání a klíčové kompetence, ke kterým má vzdělávání směřovat. Tento dokument je vydáván ministerstvem školství, vědy, výzkumu a sportu Slovenské republiky. ŠVP na Slovensku je rozdělen na ŠVP pro mateřské školy, pro první stupeň, druhý stupeň, pro základní umělecké školy, pro gymnázia, jazykové školy, pro děti a žáky se zdravotním znevýhodněním. [47]

Rozdíl tedy mezi Českou republikou a Slovenskou můžeme vidět jednat v názvu dokumentu, ale také v jeho rozdělení. Kdy výstupy z RVP, které byly využity pro diplomovou práci byly RVP pro základní vzdělávání, kdy

na Slovensku je toto základní vzdělávání rozděleno na ŠVP pro první stupeň ŠVP pro druhý stupeň. [43,47]

V rámci analýzy RVP bylo zjištěno, že tento dokument nemá přesně stanovenou výuku ochrany obyvatelstva. Slovenská republika poté ve svém ŠVP uvádí povinnost realizovat edukační program „Ochrana života a zdraví“ tudíž má stanovený program pro výuku této oblasti. Výuka této povinné tematiky Ochrana života a zdraví je zajišťována prostřednictvím vyučovacího předmětu státního vzdělávacího programu a za využití samostatných forem edukace – didaktických her a účelových cvičení. Další problém zjištěným při analýze RVP byla kromě neexistence samostatného předmětu také neurčitost časové dotace. Slovenská republika má časovou dotaci výuky této problematiky poměrně jasně stanovenou. U 1. – 4. ročníků základních škol probíhají tzv. didaktické hry, a to v trvání 4 hodiny za školní rok. Jejich realizaci předchází teoretická příprava v trvání 2 – 4 hodiny. U 5. – 9. ročníků základních škol jsou poté tzv. účelová cvičení, a to dvakrát ročně v trvání po 5 hodinách. Jejich realizaci předchází teoretická příprava v rozsahu 3 – 5 hodin. [43,47]

Vyhodnocení hypotéz

Hypotéza 1

V hypotéze č. 1 předpokládáme dostatečně komplexní zařazení OOB do osnov výuky na ZŠ.

Zařazení výuky ochrany obyvatelstva je nedostačující na všech základních školách. Toto ale není chyba základních škol, ale systému vzdělávání. Základní školy vycházejí z RVP, kdy si zpracovávají tzv. školní vzdělávací plány/programy. V již zmíněných RVP, ale není přesně definováno, co vůbec výuka ochrany obyvatelstva zahrnuje, do jaké hloubky se jí mají zabývat, či dle

jakých učebních materiálů mají výuku vést. Tudíž základní školy toto téma do své výuky začleňují, ale samy vlastně nevědí, co vše se do tohoto tématu řadí.

Hypotéza 2

V hypotéza č. 2 předpokládáme, že současná metodická úprava evakuace ZŠ na Trutnovsku je adekvátně zpracována a rozšířena do běžného provozu škol.

Adekvátní zpracování metodických postupů bylo zjištěno pouze na Základní škole Úpice – Lány. Tato škola má zpracovaný postup pro učitele, jak správně postupovat při evakuaci, kdy tyto informace na začátku každého roku předávají svým žákům. Zbylé dvě školy mají pouze zpracované povinné dokumenty v rámci požárních poplachových směrnic a další, ale dokumenty, které si například právě Základní škola Úpice – Lány zpracovala sama, nad rámec povinné dokumentace, nemají.

Hypotéza 3

V hypotéze č. 3 předpokládáme snadné zvládnutí nácviku evakuace na vybraných základních školách na Trutnovsku.

Na všech vybraných školách na Trutnovsku byl nácvik evakuace poměrně dobře zvládnutý. Bylo zde pozorováno rychlé opuštění budovy školy, správná koordinace vedením školy, dobrá disciplína žactva a poslušnost při evakuaci. Také zde bylo vidět, že ačkoliv některé školy evakuaci nenacvičují každý rok, vedení školy ve své koordinaci evakuace předvedlo, že vědí, jak evakuaci řídit a jak se s touto situací vypořádat.

7 ZÁVĚR

Cílem mé práce bylo zjistit současný stav problematiky výuky ochrany obyvatelstva na základních školách dle platného Rámcového vzdělávacího plánu. Na základě analýzy Rámcového vzdělávacího plánu jsme došli ke skutečnosti, že není přesně definováno, co toto téma obsahuje, stanovili jsme jako problém neexistence samostatného předmětu a celková neurčitost informací a obsahu výuky týkající se problematiky ochrany obyvatelstva. Také není v RVP stanovena časová dotace, je zde nejasný rozsah a nejasný výstup.

Na základě strukturovaných rozhovorů s představiteli základních škol byly zjištěny informace o výuce ochrany obyvatelstva na základních školách. Na základě strukturovaných rozhovorů bylo zjištěno, že na základních školách není samostatný předmět týkající se ochrany obyvatelstva. Dále bylo zjištěno, že téma je začleněno do jednotlivých předmětů, které se na základních školách vyučují. Také z rozhovorů vyplynulo, že ani učitelé si nejsou jistí, co se do této problematiky vše řadí, že nemají dostatečné materiály, ze kterých mohou čerpat informace pro výuky nebo například pracovní listy. Také na školení ohledně této problematiky jezdí pouze jeden zástupce a informace se tedy předávají nejčastěji v rámci školních porad. Co se týče projektů, tak vyplynulo, že se nejčastěji základní školy účastní exkurzí nebo pro děti dělají projektové dny, kde se žáci mohou seznámit alespoň s technikou IZS a jejich činností.

Dílčím úkolem jsme si stanovili zlepšení praktických materiálů pro Ochranu obyvatelstva. Konkrétně dokumentu pro nácvik evakuace. Tento dokument byl zpracován pro ZŠ a ZUŠ Rtyň v Podkrkonoší, protože tato škola neměla žádný dokument pro učitele s informacemi, jak se zachovat, kdy tyto informace na začátku školního roku dětem předat. V tomto dokumentu jsou zásady chování při evakuaci základní školy, ale také popis, která třída má při evakuaci

využít jaké schodiště a podobně. Tento dokument je možné nalézt jako přílohu A.

Příloha A: Metodický podklad pro nácvik evakuace pro ZŠ a ZUŠ Rtyně v Podkrkonoší. Dalším dokumentem je příloha E: Instrukce pro provedení evakuace. Tento dokument představuje obecné instrukce pro provedení evakuace na základních školách.

Dalším dílčím úkolem jsme si poté stanovili zjištění stavu nácviku evakuace na vybraných základních školách na Trutnovsku. Tato část byla zjišťována sledováním nácviku evakuace a její kontrola pomocí checklistu. Tento kontrolní dokument nalezneme v příloze jako, Příloha B: Checklist analýza - nácvik evakuace. Nácvik evakuace na všech sledovaných základních školách dopadl poměrně dobře. Byl ale vytvořen univerzální checklist podle dokumentů požární ochrany, ne do všech nácviků evakuace se zapojil například SDH, a také simulace požáru proběhla pouze na jedné škole, proto také nebyla kontrola stoprocentní u všech nácviků.

Výuka problematiky ochrany obyvatelstva je dle mého názoru poměrně důležitá, alespoň by žáci měli vědět, jak se v určitých rizikových situacích a mimořádných událostech mají zachovat. Samozřejmě, že se základy první pomoci a další témata na školách učí, ale i tak, někteří žáci druhého stupně ani neví, že existují jiné signály než zkouška sirén, natož aby poznali signál varování, který je určen pro evakuaci. Výuka této problematiky by měla vycházet z RVP. V tomto dokumentu, je ale spousta nedostatků, z čeho vyplývá nevědomost učitelů, co do této problematiky spadá, jaké mají využívat materiály, či jakou časovou dotaci by měli tomuto tématu věnovat.

Nácvik evakuace poté základní školy zvládají poměrně rychle i přesto, že ne každá základní škola evakuaci nacvičuje každý rok. Evakuace bývají poměrně

rychlé, ale žáci nejsou stoprocentně ohleduplní a nedodržují zásady, které by měli. To vede k otázce, zda by evakuace byla stoprocentně účinná, pokud by se jednalo o zásah, a ne pouze nácvik. Co se týče dokumentace ohledně instrukcí pro nácvik evakuace není na všech základních školách zpracována, protože nepatří mezi povinnou dokumentaci školy, ale i přesto učitelé dostanou instrukce pro případ provedení evakuace jiným způsobem, například na poradách.

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

HZS ČR - Hasičský záchranný sbor České republiky

MV – GŘ HZS ČR – Ministerstvo vnitra - Generální ředitelství České republiky

SDH – Sbor dobrovolných hasičů

ZŠ a ZUŠ – Základní škola a Základní umělecká škola

RVP – Rámcový vzdělávací program

IZS – Integrovaný záchranný systém

OOB – Ochrana obyvatelstva

ŠVP – Školní vzdělávací program

ŠVP – Štátní vzdělávací program

OČMU – Ochrana člověka za mimořádných událostí

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. FOLWARCZNY, Libor a Jiří POKORNÝ. *Evakuace osob*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2006. ISBN 978-80-8663-492-0.
2. KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše. *Ochrana obyvatelstva*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005. ISBN 80-86634-70-1.
3. Portál krizového řízení. KRIZKOP: *Evakuace* [online]. Portál krizového řízení JmK, 2018 [cit. 2020-01-21]. Dostupné z: <http://krizport.firebrno.cz/navody/evakuace>
4. HORÁK, Rudolf, Lenka DANIELOVÁ, Jan KYSELÁK a Ladislav NOVÁK. *Průvodce krizovým plánováním pro veřejnou správu: prevence řešení mimořádných krizových situací*. Praha: Linde Praha, akciová společnost, 2011. ISBN 978-80-7201-827-7.
5. Zákon č. 561/2004 Sb., Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
6. MÜLLNER, Jaroslav. *Pokyn MŠMT k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů* [online]. Praha, 2003, 2003 [cit. 2020-02-14]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/pokyn-msmt-k-zacleneni-tematiky-ochrany-cloveka-za-mimoradnych-udalosti-do-vzdelavacich-programu-a-dodatek-k-ucebnim-dokumentum-pro-zakladni-skoly-stredni-skoly-specialni-skoly-a-vyssi-odborne-skoly-ochrana-cloveka-za-mimoradnych-udalosti-1>
7. MÜLLNER, Jaroslav. *Ochrana člověka za mimořádných událostí - dodatek k učebním dokumentům pro základní školy, střední školy, speciální školy a vyšší odborné školy* [online]. Praha, 2003, 2003 [cit. 2020-02-14]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/pokyn-msmt-k-zacleneni-tematiky-ochrany-cloveka-za-mimoradnych-udalosti-do-vzdelavacich-programu-a-dodatek-k-ucebnim-dokumentum-pro-zakladni-skoly-stredni-skoly-specialni-skoly-a-vyssi-odborne-skoly-ochrana-cloveka-za-mimoradnych-udalosti-1>
8. BENEŠ, Ladislav. *Problematika výuky předmětu Ochrana obyvatelstva v prostředí českého školního systému se zaměřením na střední školy*. Kladno, 2018. Diplomová práce. ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE Fakulta biomedicínského inženýrství Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva. Vedoucí práce PhDr. Václav Adámek.
9. Zákon č. 184/1937 Sb. Národní shromáždění o branné výchově
10. ŠIMANDLOVÁ, Hana. *Výchova a vzdělávání dětí a mládeže v oblasti ochrany obyvatelstva za mimořádných událostí*. Praha, 2009. Diplomová práce. Policejní akademie České republiky v Praze, Fakulta bezpečnostního managementu, Katedra krizového řízení
11. . Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. *Podpora výuky ze strany Hasičského záchranného sboru ČR: Výuka problematiky ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí na školách – od historie k současnému*

- stavu [online]. 2019, 2019 [cit. 2020-02-14]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/podpora-vyuky-ze-strany-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>
12. ŠTĚŘÍKOVÁ, Nela. *Vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva na základních školách: Aktuální situace a trendy*. Praha, 2016. ISSN 1805-5656.
 13. MIKLÓS, Daniel. *Koncepce ochrany obyvatelstva*. Časopis 112 [online]. 2013, XII, 12/2013.
 14. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030*. In: . Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2013. Dostupné také z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Koncepce-ochrany-obyvatelstva-2020-2030_1_.pdf
 15. *Koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva* [online]. b.r. [cit. 2018-01-02]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-rocnik-xvi-cislo8-2017.aspx?q=Y2hudW09OA%3d%3d>
 16. URBAN, Jiří. *OCHRANA OBYVATELSTVA* [online]. Praha [cit. 2020-02-14]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/ochrana-obyvatelstva>
 17. *Podklady k výuce témat ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí v základních školách* [online]. In: , Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje. 2012, s. 14 [cit. 2020-02-14]. Dostupné z: <http://www.firebrno.cz/podklady-k-vyuce-temat-ochrany-cloveka-za-beznych-rizik-a-mimoradnych-udalosti-v-zakladnich-skolach>
 18. *Hasičský záchranný sbor České republiky. Soutěže a výstavy: 112 v textu, 112 ve verších* [online]. 2013.
 19. *Hasičský záchranný sbor České republiky: Preventivně výchovná činnost. Podíl Hasičského záchranného sboru České republiky na realizaci Pokynu MŠMT k výuce Ochrana člověka za mimořádných událostí* [online]. 2013.
 20. *Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. Kurzy pro učitele a vedení školy* [online]. 2019 [cit. 2020-02-14]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/kurzy-pro-ucitele.aspx>
 21. *Projekt programu SŠ* [online]. b.r. [cit. 2018-01-06]. Dostupné z: http://www.hasik.cz/projekt_ss.html
 22. *HZS Jihomoravského kraje. Preventivně výchovná činnost: Program HASÍK.CZ – Vaše cesty k bezpečí* [online]. 2019, 2019 [cit. 2020-02-14]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/oddeleni-ochrany-obyvatelstva-a-krizoveho-rizeni-preventivne-vychovna-cinnost-preventivne-vychovna-cinnost.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>
 23. *Záchranný kruh*. <https://www.zachranny-kruh.cz/pro-verejnost/mimoradne-udalosti/zakladni-informace.html> [online]. 2020 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.zachranny-kruh.cz/pro-verejnost/mimoradne-udalosti/zakladni-informace.html>

24. CENTRUM PRO BEZPEČNÝ STÁT Z.S.: *Ochrana člověka za mimořádných událostí*. <https://www.cpbs.cz/> [online]. 2019, 2019 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.ocmu.cz/>
25. *Plzeňský den s IZS* [online]. b.r. [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <http://www.kalendarakci.atlasceska.cz/plzensky-den-s-izs-plzen-plaza18165/>
26. BESIP. BESIP [online]. 2020 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.ibesip.cz/O-Besip/BESIP-o-nas>
27. Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč: *Výukové filmy* [online]. 2013, 2013 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/institut-ochrany-obyvatelstva-menu-sluzby-pro-verejnost-vyukove-filmy.aspx>
28. *Tohasici.cz* [online]. 2020. Dostupné z: <http://www.tohasici.cz/>
29. *Český červený kříž* [online]. Dostupné z: <https://www.cervenyriz.eu/cz/cinnost.aspx>
30. *Koordinace kontrolní činnosti v resortu školství: výběr z přednesených příspěvků*. Česká školní inspekce. 2010, s. 14-15.
31. *Managementmania.cz: Analýza pomocí kontrolního seznamu - CLA (Checklist analysis)* [online]. 2017. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/analiza-kontrolni-seznam-cla-checklist-analysis>
32. *Managementmania.cz: Řízený strukturovaný rozhovor* [online]. 2015. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/analiza-kontrolni-seznam-cla-checklist-analysis>
33. *Cevelova.cz: SWOT analýza: jak a hlavně proč ji sestavit* [online]. 2011 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.cevelova.cz/proc-swot-analyza/>
34. *PŘÍKLADY METOD A ANALÝZ* [online]. 2019 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/130415/Books_2010_2019_045-2014-1_9.pdf?sequence=1
35. KRČÁL, Michal. *Literární řešerše* [online]. 2017 [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <http://www3.econ.muni.cz/~99246/zav-prace/lit-review.xhtml>
36. BROKLOVÁ, Zdeňka. *Úvod do řešeršni a výzkumné činnosti*. 2008. Univerzita Karlova
37. *ZŠ a ZUŠ Rtyně v Podkrkonoší: Základní charakteristika* [online]. 2020 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.zsrtynne.cz/>
38. *ZÁKLADNÍ ŠKOLA ÚPICE-LÁNY: Základní údaje* [online]. 2020 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: *ZŠ a ZUŠ Rtyně v Podkrkonoší: Základní charakteristika* [online]. 2020 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.zsrtynne.cz/>
39. *ZŠ a MŠ Velké Svatoňovice* [online]. 2020 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://skola.velkesvatonovice.cz/dokumenty.htm>
40. *Rozhovor s Mgr. Danou VAJSAROVOU, zástupkyně ředitele ZŠ a ZUŠ Rtyně v Podkrkonoší*. Rtyně v Podkrkonoší. 11. 10. 2020
41. *Rozhovor s Mgr. Petrem KALOUSKEM, ředitel školy ZŠ Úpice – Lány*. Úpice. 7. 10. 2020
42. *Rozhovor s Mgr. Evou HRABOVOU, ředitelka školy ZŠ a MŠ Velké Svatoňovice*. Velké Svatoňovice. 22. 11. 2020

43. , MŠMT. *Rámcový vzdelávací program pro základní vzdělávání* [online]. In: . Praha, 2017, 2017, s. 166 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: [file:///C:/Users/Zuzana/Downloads/RVP%20ZV_2017_%C4%8Derven-2%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Zuzana/Downloads/RVP%20ZV_2017_%C4%8Derven-2%20(2).pdf)
44. Zdroj vlastní
45. *Zákon národnej rady Slovenskej republiky z 27. januára 1994 o civilnej ochrane obyvateľstva* [online]. [cit. 2020-4-15]. Dostupné z: <http://www.noveaspi.sk/products/lawText/1/41693/1/2>
46. *Vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky na zabezpečovanie prípravy na civilnú ochranu* [online]. [cit. 2020-4-15]. Dostupné z: <http://www.noveaspi.sk/products/lawText/1/44626/1/2>
47. ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV: ŠTÁTNY VZDELÁVACÍ PROGRAM [online]. [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.statpedu.sk/sk/svp/statny-vzdelavaci-program/>

10 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - ZŠ a ZUŠ Rтынě v Podkrkonoší [37]	44
Obrázek 2 - ZŠ Úpice – Lány [38]	45
Obrázek 3 - Základní škola a Mateřská škola, Velké Svatoňovice [39]	46
Obrázek 4 - Technika SDH obce Rтынě v Podkrkonoší [44]	48
Obrázek 5 - ZŠ Úpice – Lány [38]	54
Obrázek 6- technika Báňské záchranné služby Odolov [44].....	57
Obrázek 7 - SWOT analýza RVP pro základní vzdělání školy [44].....	69
Obrázek 8- Výstupy RVP - MÍSTO, KDE ŽIJEME [43]	72
Obrázek 9 - Výstupy RVP - LIDÉ KOLEM NÁS [43].....	73
Obrázek 10 - Výstupy RVP - LIDÉ KOLEM NÁS I. [43]	73
Obrázek 11 -- Výstupy RVP - ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ [43].....	74
Obrázek 12 - Výstupy RVP - ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ I. [43]	75
Obrázek 13 - Výstupy RVP - MEZINÁRODNÍ VZTAHY, GLOBÁLNÍ SVĚT [43].....	76
Obrázek 14 - Výstupy RVP - POZORVÁNÍ, POKUS A BEZPEČNOST PRÁCE [43].....	77
Obrázek 15- Výstupy RVP - VÝCHOVA KE ZDRAVÍ [43].....	78
Obrázek 16- Výstupy RVP - PĚSTITELSKÉ PRÁCE [43].....	79
Obrázek 17 – Evakuační východy - Rтынě v Podkrkonoší [44]	109
Obrázek 18 - Ambulance Báňské záchranné služby Odolov [44]	109
Obrázek 19 - Záchrana raněného - Rтынě v Podkrkonoší [44]	110
Obrázek 20 - Zásah SDH Rтынě v Podkrkonoší [44]	110
Obrázek 21 - Zásahová technika SDH Rтынě v Podkrkonoší [44]	111
Obrázek 22 - Technika SDH Velké Svatoňovice [44]	111
Obrázek 23 - Příslušníci SDH Velké Svatoňovice [44].....	112
Obrázek 24 - příslušníci SDH Rтынě v Podkrkonoší [44]	112

11 SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

Tabulka 1 – checklist ZŠ a ZUŠ Rтынě v Podkrkonoší [44]	50
Tabulka 2 - časová osa nácvik evakuace [44].....	51
Tabulka 3 - časová osa nácvik evakuace [44].....	51
Tabulka 4 - checklist ZŠ Úpice – Lány [44]	55
Tabulka 5 - časová osa nácviku evakuace [44]	56
Tabulka 6 - checklist Základní škola a Mateřská škola, Velké Svatoňovice [44]	59
Tabulka 7 - časová osa nácvik evakuace [44]	60
Tabulka 8 - časová osa nácvik evakuace [44].....	60

12 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Metodický podklad pro nácvik evakuace pro ZŠ a ZUŠ Rtyně v Podkrkonoší

Příloha B: Checklist analýza - nácvik evakuace

Příloha C: Řízený strukturovaný rozhovor – otázky

Příloha C: Řízený strukturovaný rozhovor – otázky

Příloha E: Instrukce pro provedení evakuace

Příloha F – Nácvik evakuace (foto vlastní zdroj)

PRAVIDLA EVAKUACE OSOB
z budovy ZŠ a ZUŠ Rтынě V Podkrkonoší

školní rok 2019/2020

Poučení žáků třídními učiteli:

- provádí se vždy na začátku školního roku
 - **informovat žáky, že při vyhlášení poplachu (pokud nebudou informováni o vyšším stupni nebezpečí):**
1. ... se všichni přemisťují pod vedením vyučujícího dané hodiny chůzí po **vnější straně schodiště bez tašky, bez návštěvy šatny** (žádné přezouvání, žádné oblékání); **nejdříve z přízemí, poté z I. patra a pak z II. patra**

2. Tělocvična

Přízemí

**PC učebna, učebna 3.A, 5.třídy,
pracovní místnost + kabinety**

**využije únikový východ
do sportovního areálu za
školou a přesunou se
okolo školy na nádvoří
školy**

První patro

**Třída 3.B, 4. třída + kabinet matematiky
a kabinet jazyků**

**využijí nejkratší možnou
cestou hlavní únikový
východ na nádvoří školy**

**využijí levé schodiště a
únikový východ na
nádvoří školy**

**Učebna dějepisu a občanské výchovy,
Zeměpisu + kabinety a sborovna**

**využijí pravé
schodiště a
únikový východ na
nádvoří školy**

Druhé patro

**Učebna výtvarné výchovy, matematiky,
přírodopisu, fyziky a chemie + kabinet**

**využijí levé
schodiště a
únikový východ na
nádvoří školy**

učebna 7. třídy, 8.B, 8. A + kabinet

**využijí pravé
schodiště a
únikový východ na
nádvoří školy**

určené místo shromáždění

- nádvoří školy (zde přepočítat žáky dle třídní knihy)

3. ... třídy **převezme třídní učitel** (pokud je přítomen) **na určeném místě srazu** (pokud ne, převezme třídu bez třídního učitele učitel, který třídu zrovna vyučoval); po celou dobu akce jsou žáci pod dohledem pedagoga – ten přesně ví, kde se jeho žáci pohybují; kontrola žáků pomocí třídní knihy
4. ... se všichni po celou dobu **chovají tiše a ukázněně, nikdo neběhá** (rychlá chůze je efektivnější); všichni se chovají maximálně **ohleduplně**;
5. ... musí **dodržet níže uvedené zásady**;
6. ... pokud bude poplach vyhlášen o přestávce, žáci pobývající na chodbě se vrátí do třídy, kde si je seřadí a spočítá třídní učitel/ka;

7. ... není-li třídní učitel/ka přítomen/a, převezmou tuto funkci přítomní učitelé bez třídnictví, popřípadě asistenti pedagoga (z rozvrhu a z přítomnosti v kabinetech je od rána zřejmé, kdo ve škole je, a kdo není)

Zásady při vyhlášení poplachu:

(megafon, ústní sdělení „HOŘÍ“)

- 1) žáci si neuklízí pomůcky z lavice do školních tašek
- 2) seřadí se ve dvojicích ve třídě, přejdou na chodbu, kde počkají na odchod u **dveří** a odcházejí pod vedením vyučujícího k hlavnímu vchodu
- 3) u dveří hlavního vchodu do budovy školy – (otevřít dveře – školnice)
- 4) všichni zaměstnanci školy opustí školu po splnění úkolů, ti, co úkoly spojené s evakuací žáků nemají (uklízečky apod.), opustí školu neprodleně.
- 5) Pokud by u některého vchodu hořelo, odvede třídní učitel/ka své děti nejbližší možnou ústupovou cestou.

Check list – evakuace základní školy

1. Zjištění požáru a místa vzniku požáru ANO NE NEVÍM
2. Zdolání požáru vlastními silami zaměstnance ANO NE NEVÍM
3. Přivolání pomoci, pokud nejde požár zdolat vlastními silami
ANO NE NEVÍM
4. Ohlášení požáru na ohlašovně požáru nebo operačnímu středisku
Hasičského záchranného sboru ANO NE NEVÍM
5. Ohlášení požáru osobám vyskytujících se v budově školy zvoleným
způsobem (školní rozhlas, megafon,...) ANO NE NEVÍM
6. Provedení evakuace nouzovými východy zaměstnanci školy podle
pokynů osoby řídící evakuaci ANO NE NEVÍM
7. Shromáždění evakuovaných osob na stanoveném shromaždišti
ANO NE NEVÍM
8. Kontrola počtu dětí učiteli dle třídní knihy a zapsané docházky
ANO NE NEVÍM
9. Kontrola objektu zasaženého požárem, zda se v budově nikdo nenachází
ANO NE NEVÍM
10. Poskytnutí informací evakuovaným osobám o požáru osobou řídící
evakuaci ANO NE NEVÍM
11. Ukončení evakuace ANO NE NEVÍM

Příloha C: Řízený strukturovaný rozhovor – otázky

Rozhovor – výuka ochrany obyvatelstva na základních školách

1. Co zahrnuje výuka ochrany obyvatelstva na Vaší škole? (Jaké téma)
2. Jakým způsobem je téma ochrany obyvatelstva zařazeno do výuky?
3. Jakou časovou dotaci tento předmět ve školním roce má?
4. Na základě jakých studijních materiálů je toto téma vyučováno?
5. Jsou učitelé proškoleni z tohoto tématu, popřípadě, kde zjišťují aktuální informace o tomto tématu? Např. na stránkách MŠMT
6. Jsou do výuky zařazeny i některé doprovodné programy, jako například program, které poskytuje HZS ČR, Branné dny a podobně?
7. V jaké třídě se toto téma vyučuje?
8. V jakých ročnících je látka problematiky ochrany obyvatelstva zařazena?
9. Jakým způsobem jsou hodnoceny vědomosti dětí z daného tématu?
10. Je v rámci výuky i praktická část? Popřípadě jak vypadá?

Pravidla pro evakuaci základní školy

INSTRUKCE PRO PŘÍPRAVU EVAKAUCE

1. Cvičný požární poplach se musí provádět alespoň 1x ročně
2. Požární cvičení je vhodné provádět kdykoliv během školních hodin, ale je dobré časy měnit, aby se zohlednily neočekávané a obtížné situace
3. Je nutné vytvořit jasný a logický evakuační plán s názorným zobrazením únikových cest a východů, se kterým jsou žáci seznámeni na začátku školního roku a dále jsou po celý školní rok vyvěšeny na předem určeném, viditelném místě.
4. Základní škola musí předem zvolit typ zvukového signálu pro vyhlášení evakuace základní školy a musí s tímto zvukovým signálem seznámit zaměstnance základní školy. Může být použit například: megafon, kolejnice, rozhlas a další.
5. Dále je potřebné seznámení zaměstnanců základní školy s únikovými cestami, únikovými východy, místem, kde je určené shromaždiště a všechny specifické postupy požární bezpečnosti.
6. Dále je potřebné zajistit, aby únikové cesty a východy byly bez překážek a zajistit, kdo se při evakuaci školy stará o jejich bezpečný průchod a o otevření nouzových východů.

INSTRUKCE PRO PROVEDENÍ EVAKUACE

1. Po zaznění alarmu, je nutné se okamžitě připravit na provedení evakuace.
2. Žáci se shromáždí do zástupu u východu ze třídy.
3. Učitelé, kteří mají na starosti výuku, by měli vést studenty po nejbližší evakuační trase do místa shromažďování. Musí se držet v klidu a pohromadě, aby zajistili co nejbezpečnější a nejrychlejší evakuaci. Před odchodem ze třídy by měl zkontrolovat, zda v ní nikdo nezůstal.
4. Zaměstnanci, kteří nemají na starosti třídu, by měli dávat pozor na všechny studenty, kteří jsou sami, například ti, kteří opouštějí záchody, a vést k místu shromáždění.
5. Závěrečná budova školy je poté kontrolována hasiči. Zda se všechny osoby evakovaly.
6. Určená osoba, většinou vedení školy, by mělo koordinovat evakuaci, pokud k tomu nejsou vyškoleny a určeny jiné osoby.
7. Evakuace by měla probíhat klidně, rychle, ohleduplně, bez emocí a paniky. Je nutné zajistit, aby žáci neběhali, to může vést ke zbytečným zraněním a panice.
8. Jakmile jsou všechny osoby z budovy školy na místě shromáždění, měly by se seřadit dle pokynů svého učitele. Je potřeba zkontrolovat počty žáků, zda v budově nikdo nezůstal.
9. Na shromaždišti je potřeba zachovat klid, udržet žáky pohromadě a předat informace o dalším průběhu.

Příloha F – Návčik evakuace (foto vlastní zdroj)

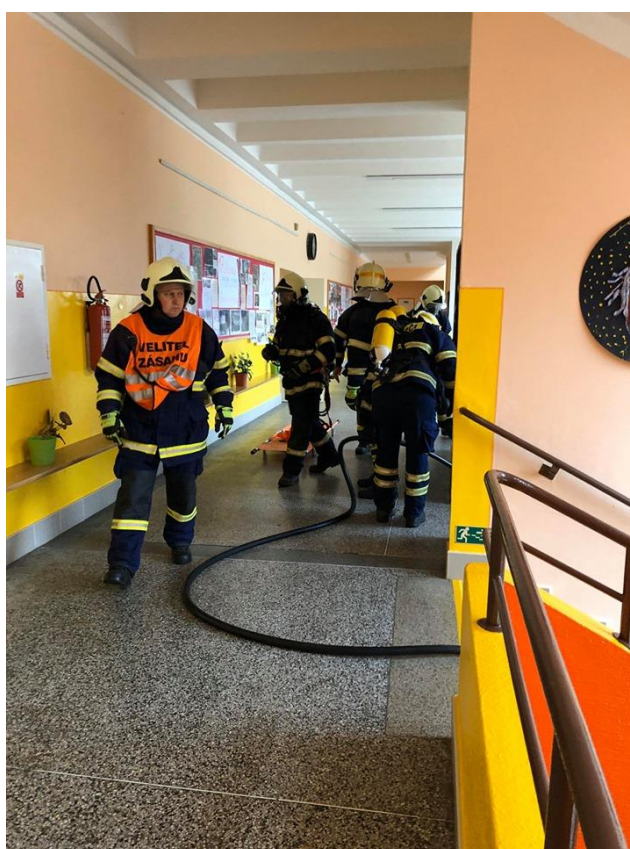
Obrázek 17 – Evakuační východy - Rtyně v Podkrkonoší [44]

Obrázek 18 - Ambulance Báňské záchranné služby Odolov [44]

Obrázek 19 - Záchrana raněného - Rtyně v Podkrkonoší [44]

Obrázek 20 - Zásah SDH Rtyně v Podkrkonoší [44]

Obrázek 21 - Zásahová technika SDH Rtyně v Podkrkonoší [44]

Obrázek 22 - Technika SDH Velké Svatoňovice [44]

Obrázek 23 - Příslušníci SDH Velké Svatoňovice [44]

Obrázek 24 - příslušníci SDH Rtyně v Podkrkonoší [44]